

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 500 fr. per jaar

Postcheckrekening Nr 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

Plechtige openingszitting van het Vlaams Pleitgenootschap bij de Balie te Brussel
op Zaterdag 18 februari 1961

VOLDOET ONZE FAILLISSEMENTSWET NOG ?

Rede uitgesproken door Mr Karl CROES

1. Het probleem van de faillissementen en van een snelle en degelijke vereffening ervan heeft elke wetgever bekommerd.

Reeds in ons oud gewoonterecht vinden wij bepalingen met betrekking tot de vereffening van de faillissementen, die in 1540 aangevuld werden door Keizer Karel V.

In Frankrijk hebben de faillissementen het voorwerp uitgemaakt van verordeningen van Frans I in 1536, van Karel IV in 1560, van Hendrik IV en van Lodewijk XIV.

De wetgever van het eerste Franse keizerrijk heeft het probleem gans herdacht en gepoogd met de wet op de faillissementen van 1807, die op 1 januari 1808 bij ons van toepassing werd, een stelsel te scheppen dat volledig voldoening schonk. Het doel was, zoals de heer de Ségur in de uiteenzetting der motieven verklaarde :

« 1° D'offrir aux créanciers une garantie solide, une » protection active et surveillante, une certitude ou de » terminer leurs affaires par un juste concordat, ou » d'obtenir une prompte liquidation;

» 2° De réprimer le luxe scandaleux et l'imprudence » des spéculations hasardeuses;

» 3° D'assurer le châtement de la mauvaise foi; (1)

Daar waar de wetgever van het Franse keizerrijk op andere gebieden wetten uitgevaardigd heeft, die heden nog volledig voldoening schenken, was dit met deze wet niet het geval. Reeds kort na het uitvaardigen van de wet van 1807 bleek deze hoegenaamd aan het beoogde doel niet te beantwoorden. De Belgische minister van Justitie zou later in de Kamer van Volksvertegenwoordigers hierover zeggen : « Le mode d'administration et de liquidation des faillites, la multiplicité de frais qu'il occasionne, les lenteurs ruineuses et les pratiques abusives auxquelles il donne ouverture, excitent surtout les plaintes les plus multipliées

et les mieux fondées (2). « La protection que la loi offre aux créanciers est si désastreuse et si coûteuse, que souvent ils se hâtent de traiter avec le débiteur, et se résignent aux plus durs sacrifices pour se dérober à cette protection; les liquidations, au lieu d'être promptes, durent parfois deux, cinq, dix, douze, vingt ans et plus; plus d'un commerçant, au-dessous de ses affaires, affiche un luxe effréné; ... il n'est pas sans exemple qu'un fripon adroit ait échappé au châtement (3). »

Het baart dan ook geen verwondering dat in 1831 bij het stemmen van onze grondwet het Nationaal Congres verklaarde dat de herziening van de wet op de faillissementen binnen de kortst mogelijke tijd diende te geschieden.

Ondanks het dringend karakter van deze herziening werd eerst in 1846 een commissie hiermede belast en zou de wet op 18 april 1851 door de Koning bekrachtigd en uitgevaardigd worden. Zowel in de commissies als in de voltallige vergaderingen van kamer en senaat werd deze wet grondig besproken. Alle bestaande wetgevingen werden onderzocht, ieder probleem grondig bestudeerd. Alles werd door de wetgever te werk gesteld om een wet in het leven te roepen, die aan de vroegere euvels een einde zou maken, die een snelle vereffening van de faillissementen zou bevorderen en die aan de schuldeisers een doeltreffend wapen tegen hun schuldenaar zou verschaffen.

2. De vraag stelt zich nu, na meer dan een eeuw toepassing, of de wetgever het doel bereikt heeft, dat hij zich stelde : of deze wet vandaag nog voldoening schenkt, ofwel of wij vandaag dezelfde krachten dienen te herhalen, die in 1848 door de minister van Justitie tegen de wet van 1807 geuit werden en wat er eventueel dient gedaan.

Een blik op de gerechtelijke statistieken zal ons toelaten hierop een antwoord te geven.

3. In 1956 werden door de Rechtbank van Koophandel te Brussel 16 faillissementen afgesloten, die werden open verklaard vóór de brand van het gerechtsgebouw op 3 september 1944 (4). De vereffening van deze faillissementen had meer dan 12 jaar geduurd. In 1958 werden er 10 faillissementen en in 1959, 8 afgesloten, die werden open verklaard vóór de brand van het gerechtsgebouw. De vereffening had respectievelijk meer dan 14 en meer dan 15 jaar geduurd.

Fredericq geeft voorbeelden van faillissementen waarvan de vereffening 12, 13, 19 en 29 jaar geduurd heeft (5).

Dezelfde auteur maakte een studie van de faillissementen in 1942 in België afgesloten. Slechts 2 % van deze faillissementen werden afgesloten binnen het jaar dat volgde op hun open verklaring. Voor 60 % had de vereffening van 2 tot 5 jaar geduurd, voor 28 % van 5 tot 10 jaar en voor 10 % duurde de vereffening meer dan 10 jaar.

In 1960 werden door de Rechtbank van Koophandel te Brussel 216 faillissementen afgesloten, 75 ervan werden open verklaard in 1960, 60 in 1959, 28 in 1958, 15 in 1957, 29 tussen 1950 en 1956 en 8 vóór 1950.

De vereffening had dus voor de faillissementen afgesloten te Brussel in 1960 minder dan één jaar geduurd voor 35 %, van 2 tot 5 jaar voor 54 %, van 5 tot 10 jaar voor 7 % en meer dan 10 jaar voor slechts 4 %.

4. In het gerechtelijk jaar 1924/25 werden in België 192 faillissementen afgesloten. In negen van deze faillissementen ontvingen de gewone schuldeisers geen uitkering, d.i. in slechts één op twintig.

In 1938 werden in België 354 faillissementen afgesloten. In 33 ervan of in ongeveer één op tien werd aan de gewone schuldeisers niets uitbetaald.

In 1957 werden in België 354 faillissementen afgesloten waarvan in 157 of in één op twee niets aan de gewone schuldeisers uitbetaald werd (6).

Voor hetzelfde jaar 1957 werd in het rechtsgebied van de Rechtbank van Koophandel te Brussel in slechts één faillissement op zes een uitkering gedaan aan de gewone schuldeisers en in 1960 slechts in één op zeven.

5. Deze cijfers tonen aan dat in een steeds groter aantal faillissementen de gewone schuldeisers geen dividend meer ontvangen. Het afsluiten van het faillissement bij gebrek of te kort aan actief wordt de algemene regel, dan wanneer dit slechts bij uitzondering zou mogen gebeuren.

De snelle vereffening door de wetgever gewenst schijnt volgens deze statistieken in veel gevallen niet tot stand te komen.

6. In de wet van 18 april 1851 werden nochtans zeer *korte en strenge termijnen* voorzien om de vereffening zo snel mogelijk te doen verlopen. De dag zelf van de uitspraak van het faillissement dienen de zegels gelegd op al de goederen van de gefailleerde. De curator moet binnen de drie dagen de lichting van deze zegels vragen en onmiddellijk overgaan tot het opmaken van de inventaris, die hij binnen de vierentwintig uren na de eindsluiting op de griffie moet neerleggen.

Het vonnis dat het faillissement uitspreekt moet bepalen dat de schuldeisers zullen gehouden zijn binnen de twintig dagen hun verklaring van schuldverdering ter griffie neer te leggen, maximum twintig dagen na deze termijn dient het nazicht ervan te gebeuren. De geschillen, die uit dit nazicht zullen ontstaan, dienen binnen éénzelfde termijn van twintig dagen door de rechtbank beslecht te worden, met uitzonde-

ring natuurlijk van deze waarvoor het niet mogelijk is dadelijk te beslissen. Binnen de vijftien dagen na dit vonnis waarbij de geschillen, of het grootste gedeelte ervan, beslecht worden zal de concordataire vergadering plaats hebben. Wordt het concordaat aan de gefailleerde geweigerd of doet hij geen voorstellen dan kan en moet de curator onmiddellijk overgaan tot het te gelde maken van de inboedel en onroerende bezittingen en het verdelen van de gelden onder de gewone schuldeisers, na eerst de bevoorrechte betaald te hebben.

Maximum vijfenzeventig dagen na het vonnis van faillissementsverklaring kan de curator dus overgaan tot de verkoop van het actief.

De wet heeft een zeer snelle procedure ingesteld en het ligt niet aan deze procedure wanneer de vereffening soms jaren duurt. De oorzaak van de lange vereffeningduur dient dus elders gezocht.

7. In de gevallen waarin de vereffening zeer lang duurt is deze lange duur bijna uitsluitend te wijten aan *elementen van het faillissement zelf*. Een geval uit de praktijk zal dit toelichten. Een aanemer wordt in failliet verklaard. Hij had aan de koper van een onroerend goed zelf krediet verleend en op de dag van het faillissement dienden volgens de overeenkomst door de koper als saldo nog 192 maandelijkse betalingen van 750 F gedaan. De koper weigerde met de curator een minnelijke schikking te treffen. Er bleef deze laatste dan ook niets anders over dan de verbintenis tussen partijen te eerbiedigen met het gevolg dat de vereffening 17 jaar moest duren.

Zo een schuldenaar van de gefailleerde hetzij door overeenkomst, hetzij door de rechtbank de mogelijkheid gekregen heeft zich met *maandelijkse betalingen* te bevrijden zal de vereffening van het faillissement hierdoor onvermijdelijk gestremd worden. Dit zal steeds het geval zijn wanneer het het faillissement betreft van een kredietmaatschappij, een hypotheekkantoor of een bank.

Hieraan kan niet verholpen worden zonder te tornen aan de beginselen van het verbintenissenrecht of aan de vrijheid van de rechtbanken termijnen toe te staan, daar waar zij oordelen dat de schuldenaar ongelukkig en te goeder trouw is en bijgevolg recht heeft op deze termijnen.

8. De *traagheid van de procedure* en de overbelasting van de rol van onze hoven en rechtbanken maken het ook niet mogelijk de vereffening van de faillissementen zo snel door te drijven als de wetgever het gewenst heeft. Telkens de curator verplicht is een geding te voeren zal het maanden duren en soms zelfs jaren alvorens een definitieve beslissing geveld wordt.

In *artikel 505* van de wet op de faillissementen heeft de wetgever de regel gesteld dat elk geschil betreffende de vereffening van faillissementen dat tot de bevoegdheid van de burgerlijke rechtbanken behoort er binnen korte tijd aanhangig gemaakt wordt en berecht wordt als spoedeisende zaak. Hetzelfde geldt voor elk geschil van dien aard dat voor de Hoven van Beroep gebracht wordt.

De wetgever was inderdaad de mening toegedaan dat de vereffening niet mocht opgehouden worden door een geschil dat ontstond door deze vereffening of dat zou ontstaan tussen een schuldeiser en de boedel.

Alle andere geschillen vallen echter niet onder toepassing van deze regel en volgen de normale procedure.

Samen met de onontbeerlijke hervorming van de procedure, waaraan reeds begonnen is, zou het nodig

zijn de regel van artikel 505 uit te breiden tot al de geschillen waarin een faillissement partij is en tot alle rechtsmachten. Bij de vereffening van een faillissement zijn tientallen, en soms honderdtallen, schuldeisers betrokken en het komt ons normaal voor de gedingen waarvan de afloop zoveel personen aanbelangt de voorrang te verlenen op de gedingen waarvan de afloop slechts een paar personen interesseert.

9. Beide genoemde redenen van vertraging buiten beschouwing gelaten hangt de snelheid van de vereffening enkel af van de *curator*.

Om te bekomen dat de curator de vereffening zo snel mogelijk zou doordrijven werden door de wetgever twee maatregelen genomen.

Onder het stelsel van de Code de Commerce van 1807 werd het ereloon van de curator bepaald in verhouding met het aantal gedane plichten en de duur van zijn beheer. Om nu te beletten dat de curator er belang zou bij hebben dikwijls nutteloze plichten te doen en de duur van zijn beheer te rekken werd in artikel 461 bepaald dat het *ereloon* van de curator zou berekend worden op basis van de aard en de belangrijkheid van het faillissement. Praktisch wordt vandaag het ereloon vastgesteld in verhouding met het te gelde gemaakt actief, zodat de curator er geen belang bij heeft de vereffening te laten aanslepen.

Daarenboven, om een eventueel gebrek aan doordrijvendheid van de curator tegen te gaan, is de rechter-commissaris er bijzonder mede belast de verrichtingen, het beheer en de vereffening te bespoedigen en er toezicht over te houden (7). Dit toezicht is echter dikwijls onvoldoende omdat de *rechter-commissaris*, die handelaar is, niet altijd over de nodige tijd beschikt om het uit te oefenen en omdat hij niet de nodige juridische capaciteiten heeft om te oordelen over het nut van procedures, die de curator nodig geacht heeft in te stellen. Het ware misschien nuttig dit toezicht toe te vertrouwen aan de *referendaris* of aan de door hem aangeduide adjunct-referendaris.

10. Ik denk te mogen zeggen dat vereffening heden bijna altijd zo snel gebeurt als mogelijk. Een verbetering kan alleen komen door een hervorming van de procedure, die haar een werkelijk expeditief karakter geeft, samen met een uitbreiding van artikel 505 waardoor aan al de gedingen waarin een faillissement betrokken is voor alle rechtsmachten een voorrang verleend wordt. Veel minder maar misschien toch ook zou een toezicht van de referendaris op de curator hiertoe kunnen bijdragen.

11. Veel ernstiger dan deze soms onvermijdelijk lange vereffeningsduur is het feit dat in steeds meer faillissementen aan de gewone schuldeisers *geen dividend* meer uitbetaald wordt.

Wanneer in de jaren 1924/25 in 95 % der faillissementen aan de gewone schuldeisers een uitbetaling gedaan werd, wordt in 1960 te Brussel nog slechts in 15 % der faillissementen een dividend uitbetaald, en dan meestal nog een zeer klein.

Deze toestand is voor de gewone schuldeisers *rampzalig* en het gebeurt niet zelden dat het faillissement van een handelaar dat van een van zijn schuldeisers medebrengt. Vandaag blijft ons faillissementstelsel in gebreke en hiaraan dient *dringend verholpen* te worden.

12. De oorzaken van deze toestand liggen niet zozeer in de faillissementswet zelf als wel in de toepassing, die van de wet gemaakt wordt, in het stelsel van voorrechten dat door de wetgever in het leven geroepen

werd, in de wetgeving op de vennootschappen en in verlies aan handelseerlijkheid van veel handelaars.

13. De wet (8) legt aan de handelaar, die zijn betalingen staakt de verplichting op hiervan *binnen de drie dagen aangifte* te doen ter griffie van de rechtbank van koophandel van zijn woonplaats. Het is noodzakelijk om de gelijkheid onder de schuldeisers te waarborgen en te beletten dat de schuldenaar met zijn laatste actief gewaagde speculaties zou ondernemen met de hoop zich nog te redden, dat het faillissement zo snel mogelijk na de dag der staking van betalingen open verklaard worde. Deze reden heeft de wetgever dan ook aangezet die termijn zo kort te stellen, alhoewel deze termijn misschien beter op 15 dagen zou gebracht worden. Uit de *voorbereidende werken* blijkt dat de wetgever geacht heeft dat het de plicht was van de gefailleerde zo snel mogelijk de staat van faillissement aan zijn schuldeisers en het gerecht kenbaar te maken en onze wetgever aarzelt dan ook niet te zeggen dat ieder eerlijk handelaar van deze plicht doordrongen is en niet aarzelt hem te vervullen wanneer de omstandigheden hem verplichten zijn betalingen te staken.

Wij moeten echter vaststellen dat geen enkele gefailleerde binnen de vastgestelde termijn de aangifte van zijn faillissement doet. Integendeel op een zeldzame uitzondering na, trachten de gefailleerden deze aangifte zolang mogelijk en met alle middelen uit te stellen, dan wanneer zij goed weten dat het evenwicht in hun zaken niet meer kan hersteld worden. De aangifte van de staking der betalingen wordt heden slechts gedaan op het ogenblik dat er geen andere mogelijkheid meer overblijft en dat zij ertoe gedwongen worden door de talrijke schuldeisers, die beslag gelegd hebben op hun goederen en tot de verkoop ervan overgaan.

De gefailleerden zien er niet tegen op de aangifte van de staking van betalingen maanden en zo mogelijk jaren uit te stellen. Het hindert hen niet gedurende deze maanden die volgen op de staking van hun betalingen te leven op kosten van hun schuldeisers en dikwijls nog belangrijke schulden te maken om het nog wat langer uit te houden. Het lot van hun schuldeisers laat de hedendaagse gefailleerden koud. Een gefailleerde zoals de franse uitgever Pigot die de dag voor het neerleggen van zijn balans verklaarde: (9) « Pas des poules. Je vis seul avec un chien. Je mange dans les restaurants à prix fixe. Je n'ai plus qu'à me faire sauter la tête » bestaat vandaag niet meer. Veel gefailleerden leven integendeel op grote voet en soms in luxe dan wanneer zij reeds hun betalingen gestaakt hebben.

14. Om deze toestand te voorkomen had de wetgever voorzien dat hij die zijn aangifte van staking der betalingen niet binnen de termijn van drie dagen deed zou *veroordeeld* worden wegens eenvoudige bankbreuk tot een gevangenisstraf van één maand tot twee jaar. Het was de wens van de wetgever dat hier streng zou opgetreden worden. Wij vinden inderdaad in de motieven van de wet: « il faut par une répression sévère et toujours inévitable, contraindre le débiteur à faire l'aveu de sa faillite dans le délai prescrit. » (10)

Wij moeten echter vaststellen dat deze strenge toepassing van de strafwet, door de wetgever als noodzakelijk geacht, heden niet meer bestaat. Eenvoudige bankbreuk alleen wordt gestraft met een kleine gevangenisstraf van één, twee of drie maanden en meestal nog voorwaardelijk.

Het feit van zijn aangifte niet binnen de vastgestelde termijn gedaan te hebben wordt praktisch slechts vervolgd als er ook andere strafbare feiten gepleegd

werden. Zo er geen andere strafbare feiten zijn worden *geen vervolgingen* ingesteld. De gefailleerden kennen deze toestand en daar juist de vervolging voor de correctionele rechtbank het enig middel is om hen te verplichten hun aangifte binnen de vastgestelde termijn te doen, stellen zij deze aangifte uit wel wetende dat geen straf volgen zal.

Een *eerste stap* naar het gezond maken van het stelsel moet zijn een *onvermijdelijke vervolging* en bestraffing zo de aangifte van staking der betalingen niet binnen de vereiste termijnen gedaan is. Dit overeenkomstig de wil van de wetgever. Zo de schuldenaars weten dat het niet tijdig aangeven van hun staat van faillissement onvermijdelijk een gevangenisstraf tot gevolg heeft, zal dit er hen zeker toe aansporen binnen de drie dagen hun aangifte te doen, en hen beletten nog meer schulden te maken en hun laatste actief op te leven ten koste van hun schuldeisers.

15. Vervolgens dient een stelsel uitgewerkt om de handelaars *op te sporen*, die hun betalingen geschorst hebben, zonder hiervan aangifte te doen. Onze faillissementswet heeft reeds gedeeltelijk hierin voorzien. Zij bepaalt ⁽¹¹⁾ dat de ontvangers der registratie elke maand aan de voorzitter van de rechtbank van koophandel, in wier rechtsgebied het *protest gebeurd* is, een tabel sturen van de protesten van de aangenomen wisselbrieven en van de ondertekende orderbriefjes die in de loop van de vorige maand geregistreerd werden. Een gelijkaardige tabel dient gestuurd aan de voorzitter van de rechtbank van koophandel in wier rechtsgebied de ondertekenaar van orderbriefjes of de acceptant van een wisselbrief zijn woonplaats heeft, indien deze woonplaats in België gelegen is in een ander rechtsgebied dan dat waar de betaling moest geschieden. Het was de wens van de wetgever dat de rechtbanken van koophandel van ambtswege het faillissement zouden verklaren van de handelaars, die op zicht van deze tabellen hun betalingen zouden gestaakt hebben. Dit wordt dan ook in meer of mindere mate door onze rechtbanken toegepast. Te *Brussel* is een der Heren ondervoorzitters speciaal belast met het nazicht van deze tabellen. Op zicht ervan convokeert hij die handelaars waarvan hij vermoedt dat zij hun betalingen gestaakt hebben om hun toestand te onderzoeken.

16. Dit is echter niet voldoende. Zo een handelaar verstandig genoeg is geen wissels te accepteren zal zijn staking van betalingen niet kunnen vastgesteld worden. Veel handelaars maken er een gewoonte van geen wissels te accepteren of de wissels die zij geaccepteerd hebben te betalen ten koste van hun andere schuldeisers, dit om de publiciteit van het protest en het onvermijdelijk eropvolgend verlies van krediet te vermijden.

Het is daarom nodig dat ook een tabel zou opgesteld worden van de *veroordelingen* door de rechtbanken van koophandel uitgesproken en dat deze rechtbanken de voorzitters van de andere rechtbanken van koophandel zouden verwittigen van de veroordelingen uitgesproken tegen schuldenaars die in hun rechtsgebied wonen. Dit is nodig daar heden de fakturen praktisch altijd de vermelding dragen dat alleen de rechtbanken van de woonplaats van de verkoper bevoegd zullen zijn.

17. Met deze beide tabellen zou het de voorzitters van de rechtbank van koophandel mogelijk zijn met *zekerheid* ieder handelaar, die zijn betalingen gestaakt heeft, aan te duiden en zou de rechtbank dan ook het faillissement kunnen uitspreken.

18. Door een onvermijdelijke bestraffing en een

onverbiddelijk opsporen van elke handelaar, die niet binnen de vereiste termijn de aangifte van de staking van zijn betalingen gedaan heeft zou reeds een eerste en een belangrijke stap gezet zijn. Het zou inderdaad de schuldenaars beletten het laatste actief dat zij nog bezitten op te leven of na de staking van de betalingen nog nieuwe schulden te maken.

19. Dit zou ten goede komen aan al de schuldeisers maar vooral van de *bevoorrechte schuldeisers*, die in de meeste faillissementen met het leeuwenandeel zoniet met alles lopen gaan. Veel minder echter aan de gewone schuldeisers, dit ondanks het feit dat het faillissement nu juist tot doel heeft de gelijkheid tussen de schuldeisers te verzekeren.

Het is daarom noodzakelijk, bij gebrek aan een algehele herziening van ons huidig stelsel van voorrechten, deze voorrechten sterk te beperken.

20. Alhoewel onze wetgeving talrijke voorrechten voorziet zijn er voornamelijk slechts vier bevoorrechte schuldeisers die wij in bijna alle faillissementen terug vinden: en die samen in bijna al de faillissementen, die wegens tekort aan actief afgesloten worden, met het ganse actief lopen gaan.

In de orde waarin zij meestal uitbetaald worden zijn het: de verhuurder van onroerende goederen, het personeel, de rijksmaatschappelijke zekerheid en de belastingen.

21. De verhuurder van *onroerende goederen* bezit voor de gewone huur een voorrecht op al de goederen, die zich in het verhuurde goed bevinden, voor twee vervallen jaren huur, het lopende jaar en het daaropvolgend, voor zover het contract geen vaste datum heeft. Ook de huurschade is bevoorrecht. Dit voorrecht werd gerechtvaardigd door de beschouwing dat de eigenaar van onroerende goederen gemakkelijker en tegen een mindere prijs tot de verhuring zou overgaan zo hij de zekerheid bezit dat de hem verschuldigde huurprijzen in ieder geval zullen betaald worden. Volgens deze redenering is het dus ook in het voordeel van de huurder en zijn schuldeisers dat zulk een voorrecht bestaat. Het valt te betwijfelen of in onze hedendaagse economie dezelfde rechtvaardiging nog zou kunnen ingeroepen worden en zelfs in het affirmatieve geval schijnt de bevoorrechte periode te lang. Deze lange duur van de bevoorrechte periode is voor de verhuurder een aansporing een afwachthende houding aan te nemen, daar hij praktisch zeker is betaald te worden. Zo er aan de verhuurder een voorrecht dient toegestaan dan mag dit zich slechts uitstrekken over de tijd die de verhuurder nodig heeft om bij niet betaling de nodige maatregelen te treffen. Dit voorrecht zou dus moeten beperkt worden tot een periode van drie of zes maanden verhoogd met een vergoeding voor herverhuring van ten hoogste drie maanden en de huurschade.

21. De *Rijksmaatschappelijke zekerheid* bezit een voorrecht op al de roerende goederen van zijn schuldenaar voor de niet betaalde bijdragen en voor de bijlagen en de interesten à 10 %. Hier ook is het voorrecht een aansporing tot laten gaan. Dikwijls moet er worden vastgesteld dat de rijksdienst voor maatschappelijke zekerheid praktisch niets gedaan heeft om van zijn schuldenaar betaling te bekomen. Schuldvorderingen van honderdduizenden franken of zelfs van een of twee miljoen zijn geen zeldzaamheid. Dit heeft als gevolg dat zekere handelaars ertoe gebracht worden hun ondernemingen te financieren met de bijdragen, die zij aan de rijksdienst voor maatschappelijke zekerheid verschuldigd zijn. Zij maken aldus dikwijls hun toestand

nog meer zorgwekkend en stellen degenen die te goeder trouw met hen handel drijven aan erge gevaren bloot.

Zich inspirerend van het Franse voorbeeld stelt *De Swaef* voor ⁽¹²⁾ dat op de griffie van de rechtbanken van koophandel een register zou gehouden worden waarin de rijksdienst voor maatschappelijke zekerheid op straffe van verval van zijn voorrecht binnen een bepaalde termijn zijn schuldvordering zou moeten doen inschrijven. Dit zou aan derden toelaten zich een juist beeld te vormen van de toestand van hun schuldenaar. Samen met de tabellen van protesten en de uitgesproken veroordelingen zou dit register de voorzitter van de rechtbank van koophandel toelaten vast te stellen welke de handelaars zijn, die zich in staat van faillissement bevinden.

Hoe nuttig deze maatregel ook zou zijn, er moet mijns inziens verder gegaan worden. Onafhankelijk van iedere publicatie moet het voorrecht van de rijksdienst voor maatschappelijke zekerheid in de tijd en tot de bijdragen alleen *beperkt* worden met uitsluiting van de bijlagen en de te hoge interesten. Alleen de tijd nodig om de rijksdienst voor maatschappelijke zekerheid toe te laten zijn schuldenaar te dagvaarden, veroordeling te bekomen en het tussengekomen vonnis uit te voeren mag de duur van de bevoorrechte periode bepalen.

Een tijdspanne van één jaar schijnt hiervoor voldoende en het bijgevolg dient ook het voorrecht hiertoe beperkt.

23. De *bedrijfsbelastingen* zijn bevoorrecht voor de hoofdsommen, de interesten en de kosten gedurende een periode van twee jaar sedert de dag waarop de belasting eisbaar geworden is, en de ontvanger der belastingen kan door tijdig beslag te leggen op de goederen van de belastingplichtige of door het nemen van een hypotheekaire inschrijving dit voorrecht in stand houden. Deze schuld is bevoorrecht omdat de wetgever de mening toegedaan was dat een van de eerste schulden die elk burger dient te betalen deze is die verschuldigd is voor de werking van de openbare diensten.

Zoals de staatsfinanciën er heden voor staan is er weinig kans een beperking van dit voorrecht te bekomen, al zou het nuttig zijn het eveneens terug te brengen op één jaar, zonder dat het mogelijk zou zijn deze periode te verlengen.

24. Het *personeel* heeft in geval van faillissement een zeer beperkt voorrecht: de werklieden voor de lonen verdiend gedurende de maand, en de bedienden voor de lonen verdiend gedurende de zes maanden die het faillissement voorafgaan. Ook de opzeggingsvergoeding is bevoorrecht en dit voorrecht is normaal daar deze schuldeisers alleen hun loon hebben om te leven.

Daar het voorrecht al zo beperkt is kan er geen sprake van zijn het nog meer te beperken. Het zou eerder en vooral wat de werklieden betreft, dienen uitgebreid te worden.

25. Een strenge beperking van de voorrechten samen met de maatregelen die tot doel hebben het faillissement te doen tussenkomen op de dag van de staking der betalingen zouden als gevolg hebben dat de gewone schuldeisers weer een dividend zullen ontvangen en dat de instelling van het faillissement weer aan haar doel zal beantwoorden tenminste wat betreft de gefailleerden die onder eigen naam handel drijven.

26. Er dient echter vastgesteld dat het aantal oneerlijke handelaars die handel drijven onder de dekking van een *vennootschap* en dan voornamelijk van een PVBA met de dag talrijker wordt.

Het doel van deze individuen is de winst op te strijken

en nadien het onvermogen van de vennootschap te scheppen. Stippen wij aan dat in 1960 op de 205 faillissementen 95 vennootschappen waren met rechtspersoonlijkheid, waarvan 62 PVBA's.

Het stelsel van de vennootschappen heeft aanleiding gegeven tot veel misbruiken en dit was een van de redenen die de wetgever ertoe aangezet hebben bij koninklijk besluit van 19 oktober 1951 een commissie in het leven te roepen belast met de herziening van de gecoördineerde wetten op de vennootschappen.

Onze *rechtbanken* hebben ook gepoogd tegen deze misbruiken in geval van faillissement te reageren en een van de meest gekarakteriseerde voorbeelden is een vonnis van de rechtbank van koophandel van Brussel de dato 27 januari 1940 ⁽¹³⁾. Het betrof hier een handelaar die onder de dektmantel van een vereniging in deelneming handel dreef. De rechtbank verklaart dat er geen vereniging in deelneming is en dat de zogezegde deelnemer, die de werkelijke begunstigde is van de aktiviteit van de vereniging in deelneming, eenvoudig handelaar is en dat hij de vereniging en haar zaakvoerder enkel als stromannen gebruikt. In dit geval werd aan de betrokken deelnemer het overgrote gedeelte van de winsten toegekend en was hij het die de nodige fondsen had voorgeschoten, terwijl de zogezegde zaakvoerder slechts een vaste wedde had en zijn machten sterk beperkt waren. De rechtbank zegt: « X qui » avait eu auparavant des désagréments financiers, a » voulu échapper à de nouveaux avatars en faisant le » commerce par prête-nom; c'était lui qui en réalité » était commerçant, puisque c'était à son profit que » l'entreprise était gérée. »

Het vonnis verklaart dan ook de vereniging nietig en spreekt het faillissement van de werkelijke handelaar uit. Er was geen animus societatis en de vereniging was onbestaande.

27. Onze *zuiderburen* zijn nog verder gegaan en artikel 10 van het decreet van 20 mei 1955 bepaalt: « En cas de faillite d'une société, la faillite peut être déclarée commune à toute personne qui sous le couvert de cette société masquant ses agissements a fait dans son intérêt personnel des actes de commerce et disposé en fait des biens sociaux comme des siens propres. »

Bij toepassing van dit artikel verklaren de Franse rechtbanken het faillissement van ieder beheerder, aandeelhouder of andere persoon zodra uit de omstandigheden blijkt dat de vennootschap slechts een « façade » was waaronder deze persoon handel dreef, ook al was bij de stichting van de vennootschap de affectio societatis aanwezig.

Daar echter onze rechtbanken slechts schuchter zijn bij de toepassing van de principes, die in het aangehaalde vonnis van de Rechtbank van Koophandel te Brussel vermeld staan, zou het nodig zijn in onze faillissementswet, in navolging van het Franse voorbeeld, een dergelijk artikel in te lassen dat zou toelaten het faillissement uit te spreken van ieder handelaar, die handel drijft onder dekking van een vennootschap en deze vennootschap enkel gesticht heeft om zijn patrimonium, dat normaal het onderpand van zijn schuldeisers moet vormen, veilig te stellen.

28. Wij denken te kunnen besluiten met te zeggen dat de wet van 18 april 1851 een goed werktuig was, dat voldoende geschonken heeft tot aan de laatste wereldoorlog. Het scheppen van het voorrecht van de rijksdienst voor maatschappelijke zekerheid, de mogelijkheden tot onregelmatigheden geboden door onze wetgeving op de vennootschappen en de miskennen van de wil van de wetgever op strafgebied hebben

echter aan dit werktuig het grootste gedeelte van zijn kracht ontnomen. Het is niet nodig onze faillissementswet gans te veranderen. Integendeel, daar juist de wet gedurende bijna een eeuw voldoening heeft geschonken, mag er slechts met de grootste voorzichtigheid aan geraakt worden.

De veranderingen, die wij voorstellen: uitbreiding van artikel 505 samen met een expeditieve procedure, strenge toepassing van de strafbepalingen op de handelaars, die de aangifte van de staking van hun betalingen niet binnen de vereiste periode gedaan hebben, opsporen van de handelaars die zich in staat van faillissement bevinden door de tabellen van de protesten en de veroordelingen, failliet verklaren van de handelaars, die zich verbergen onder de vennootschappen waarvan het faillissement openverklaard werd, volstaan om de wet haar volledige kracht terug te geven.

Deze veranderingen zijn weinig talrijk, maar zij zullen als gevolg hebben dat de faillissementswet opnieuw een wapen wordt in handen van de schuldeisers en dat in

de overgrote meerderheid van de faillissementen aan de gewone schuldeisers weer een dividend zal uitbetaald worden.

De wetgever dient hier in te grijpen en dit ingrijpen moet dringend gebeuren; zoals de toestand vandaag is mag hij niet blijven.

- (1) Maertens: Commentaire de la loi du 18 avril 1851 sur les faillites banqueroutes et sursis pag. 8.
- (2) Maertens op. cit. pag. 4.
- (3) Maertens: id. pag. 9.
- (4) Statistiek betreffende de werkzaamheden van de Rechtbank van Koophandel van het arrondissement Brussel gedurende de jaren 1956/57/58 pag. 24.
- (5) Frédéricq: Traité de Droit Commercial, Deel VIII n. 10.
- (6) Statistique Judiciaire 1924/25, 1938 en 1959.
- (7) artikel 463 faillissementswet.
- (8) art. 440 faillissementswet.
- (9) Paul Léautaud: Journal 1931, pag. 103.
- (10) Maertens: op. cit. pag. 102.
- (11) art. 443 faillissementswet.
- (12) Rev. crit. Jur. B. 1952 pag. 279.
- (13) t Kint: Personnes faisant le commerce par prête-nom ou sous les apparences d'une société - Rév. des Faillites 1953, pag. 17.

Antwoord van Mr J. VAN WAEG,

Voorzitter van het Vlaams Pleitgenootschap bij de Balie te Brussel

Waarde Confrater, Mr. Croes,

1. Van de eerste curator met een Nederlands diploma te Brussel kon het Vlaams Pleitgenootschap een openingsrede verwachten die verband hield met zijn vak. U hebt echter aan de verleiding weerstaan het onderwerp zo te behandelen dat het weliswaar erg geleerd zou aandoen, maar dat de niet-gespecialiseerde toehoorder er weinig zou aan hebben.

Ik houd van uw aanpak van een juridisch probleem: uit de ervaring opmaken wat een bepaalde wetgeving als uitslag oplevert, en hoe ze in feite wordt toegepast; hervormingen aanprijzen die praktisch zijn, en waarvan de verwezenlijking niet het vooraf omvergooien van al het bestaande vereist.

Want ik mag dit wel verklappen: ik heb in deze zaal jaren geleden — op uw plaats — een warm pleidooi gehouden voor een zekere terugkeer naar een bepaald begrip natuurrecht; en al is mijn overtuiging daaromtrent niet noemenswaardig gewijzigd, toch moet ik geregeld mijn hart vasthouden wanneer ik een bepaald vraagstuk zie aanpakken van al te hoge principes uit, principes die dikwijls beter verdienen dan in het strijdperk gegooid te worden voor de oplossing van zeer konkrete problemen; problemen die hoofdzakelijk, zoniet uitsluitend doelmatigheidsvragen stellen.

En de vraag van de behartiging van de belangen van de gewone schuldeisers in de faillissementen stelt zich vooral op het vlak van de doelmatigheid van zekere middelen.

2. Met een reeks punten uit uw betoog zal ik mij dadelijk en volledig akkoord verklaren: ik noem de maatregelen die u voorstaat voor de versnelde afwikkeling van de vereffeningen; de beperking van het voorrecht van de verhuurder, en vooral de beperking en de publiciteitsvereisten van het voorrecht van de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid.

3. Met speciale aandacht moet onderzocht worden wat u wenselijk acht op het gebied van het gemeen verklaren van het faillissement aan elke persoon die in feite handel gedreven heeft onder het mom van

een vennootschap — vooral dan een personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid — en over de vennotenschapsgoederen beschikt heeft alsof het zijn eigen goederen waren.

4. En u hebt het daarbij gehad over de oneerlijke handelaars die handel drijven onder de dekking van een vennootschap.

Ik zou een ogenblik willen stilstaan bij de reële ontwikkelingsgang van de vennootschapsvorm personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid.

En dan stelt men vast dat naast de P.V.B.A. « familievennootschap », de P.V.B.A. die in feite een « eenmanszaak met beperkte aansprakelijkheid » is, een grote uitbreiding heeft genomen. En dit wil ik onderstrepen: men mag helemaal niet zeggen dat het altijd met oneerlijke bedoelingen gebeurt.

5. Een voorbeeld dat enkel steekproef is, maar dat men zou kunnen vermenigvuldigen: de akten van oprichting van P.V.B.A.'s in 1960.

Op de 50 eerste bekendmakingen in de bijlagen van het Staatsblad, zijn er 20 P.V.B.A.'s waar één enkel persoon (of man en vrouw samen) meer dan 90 % van de deelbewijzen bezit; en 5 ervan waar deze verhouding 98 % bereikt of overschrijdt. En dit niet enkel voor de — mag ik zeggen beruchte — P.V.B.A.'s met het minimumkapitaal van 50.000 F; maar met kapitalen van 1 miljoen F en meer.

6. U zoudt dus willen zien invoeren, niet enkel de *mogelijkheid* in de eenmanszaak de eigenlijke eigenaar mede failliet te verklaren, maar u wenst dat het elke keer zou gebeuren wanneer de vennootschap failliet gaat. U hakt dus de knoop door: volgens u is het bepaald niet wenselijk dat een eenmanszaak of ongeveer een eenmanszaak met beperkte aansprakelijkheid zou bestaan.

7. Ik zou zo ver niet willen gaan. Uw veronderstelling dat de wens een eenmanszaak met beperkte aansprakelijkheid te hebben enkel uit oneerlijke beweegredenen kan voortspuiten, klopt naar mijn gevoelen niet met de werkelijkheid van vandaag. Het econo-

misch leven vertoont zoveel voetangels en klemmen, ook voor wie eerlijk is, dat het streven niet heel zijn bezit en dat van zijn familie bloot te stellen in een bepaalde onderneming, zeer dikwijls te verantwoorden is.

Ik heb mij trouwens de vraag gesteld of u in heel uw betoog niet wat eenzijdig uitgegaan zijt van de, ontegensprekelijk talrijke faillissementen die met oneerlijkheid te maken hebben, maar waarnaast er toch nog heel wat andere zijn.

8. Hooggeachte vergadering, indien onze faillissementswet goed is, dan meen ik dat het ook is omdat zij zakelijk en soepel is. Zo bijvoorbeeld de teksten in verband met bankroet, waarbij de rechtbanken een zeer ruime beoordelingsmacht hebben.

Want er zijn inderdaad faillissementen die niets met oneerlijkheid te maken hebben: beleidsfouten, verkeerde marktanalyse, overstockering, of gewoon tegenslag — de valkuilen voor een onderneming kunnen vele vormen aannemen.

En indien u de gewone schuldeisers beklaagt die zo dikwijls niets ontvangen in een faillissement, dan mag het toch gezegd worden dat meer dan eens deze schuldeisers — toen zij zich nog niet als ongelukkige schuldeisers, maar als levergrage leveranciers beschouwden — met open ogen in hun ongeluk lopen. Het is voor elke advocaat een blijvende reden van verbazing te zien hoe sommige personen of firma's — en niet altijd zeer kleine — als het ware gebiologeerd zijn door de gedachte van het opdrijven van de omzet; alsof leveren het enige doel was, en betaald worden een onbelangrijke bijvraag. Er bestaan verkoopafdelingen die zo'n beetje losgeslagen zijn, en die waarschuwingen van de boekhoudafdeling toch maar geen bepaalde credit-saldo's te overschrijden met zekere kopers, eigenlijk als hinderlijke zwartkijkerij aanzien. Dat er dan kopers zijn die meegesleurd worden in een zekere roes, en te grote voorraden opslaan — u weet wel, ook omdat er dan toch zo'n voordelige prijsreducties te bekomen zijn — hoeft nauwelijks verwondering te wekken. Het einde van de geschiedenis is dan meer dan eens niet enkel het faillissement van een koper, maar ook van de leverancier.

Ik geloof werkelijk dat het gemeen verklaren van het faillissement aan *elke* eigenaar van een eenmanszaak onder vennootschapsvorm te ver gaan is: het zou enkel een mogelijkheid moeten zijn in de gevallen van gewone en bedrieglijke bankbreuk: dan blijft er ruimte te over om in te grijpen in alle gevallen van oneerlijkheid.

9. Mr. Croes, u zijt er voorstander van dat de correctionele straf onafwendbaar zou zijn voor vertraging in de neerlegging van de balans; en u zoudt door een doelmatig en snel opsporen van de slechte betalende het aantal ambtshalve uitgesproken faillissementen zien opvoeren.

Zoals U weet, hooggeachte vergadering, is het uitspreken van een correctionele straf voor vertraging in de aangifte van het faillissement door de gefailleerde, facultatief voor de rechtbank. Ook wanneer zij dus het feit als vaststaand aanziet, kan zij oordelen dat er geen straf dient opgelegd. Zij kan, maar moet dan niet, de straffen voor eenvoudig bankbreuk uitspreken.

Ik zal maar dadelijk zeggen dat ik van dergelijke soepele teksten houd, en alleen maar betreurt dat er niet meer strafrechtelijke bepalingen zijn die de rechter een even brede beoordelingsmacht laten.

10. Hoe wordt deze tekst nu in feite toegepast? Het

is een feit, zoals u hebt gezegd, Mr. Croes, dat de louter te late aangifte van het faillissement bijna nooit vervolgd wordt en dat de straftoemeting ter zake van bankroet en zelfs bedrieglijk bankroet meer dan eens de indruk geeft van verbazend laag te zijn.

Maar met dit alles is de huidige rechtspraak die zelden of nooit straft wanneer er enkel laattijdige aangifte is, niet zonder enige grond. En wat u voorstelt, de automatische straf in dat geval, is een mes dat van twee kanten snijdt, en wellicht meer nadeel dan voordeel voor de schuldeisers zou opleveren. Het zou zeer nuttig zijn tegen oneerlijke handelaars. Maar een aantal eerlijke handelaars, die een moeilijke periode doormaken, en er thans toch doorgeraken, zouden failliet verklaard worden. Hun schuldeisers, die thans voor 100 % betaald geraken, zij het dikwijls na een hele tijd, zouden maar gedeeltelijke betaling bekomen, en wellicht tevreden mogen zijn met de helft.

11. U weet allen hoe de zaken dikwijls verlopen. Een eerlijk, misschien niet altijd zeer verstandig of zeer onderlegd handelaar, heeft illusies gehad betreffende de omzetmogelijkheden van een bepaald produkt, een bepaald artikel. Aangenomen wissels worden geprotesteerd. Op het ogenblik van het protest weet hij nog niet of zijn leveranciers hem termijnen gaan toestaan waartoe niemand hen kan dwingen, zelfs de rechtbanken niet, vermits zij geen termijnen mogen toestaan op aangenomen wissels. In uw stelsel zou deze handelaar ambtshalve failliet verklaard worden, of hij zou de aangifte van faillissement moeten doen, indien hij de onvermijdelijke correctionele veroordeling wil vermijden. Zijn voorraad goederen zal verkocht worden, ik neem aan voor 30 % van de verkoopwaarde van de detailverkoop. De gewone schuldeisers zouden natuurlijk iets ontvangen, en de statistieken van de faillissementen zouden ietwat beter voorkomen. Of tenminste zou deze handelaar een faillissementsvoorkomend akkoord moeten aanvragen, wat wellicht een voordeliger verkoop van de voorraad zal mogelijk maken; maar elk krediet zal hem praktisch afgesneden zijn; hij zal zijn voorraad niet meer kunnen aanvullen; en omdat vele artikelen snel zullen ontbreken, zal hij ook de rest moeilijker kunnen verkopen: de klant koopt niet gaarne bij diegene die geen normale voorziene voorraad heeft.

12. Wat doet die handelaar in de huidige stand van zaken?

Ofwel door zijn persoonlijke bemoeiingen, of door tussenkomst van zijn advocaat, of met de medewerking van zijn beroepsgroepering zal hij proberen tot een feitelijk akkoord met de schuldeisers te komen. In een aantal gevallen geraakt hij er door. Iedereen die in de praktijk staat kent zulke gevallen.

Er bestaan daarover trouwens wel enige statistische gegevens. Zo in een sector van het bedrijfsleven waar overstockering en snelle smaakwisseling met daarmee gepaard gaande afzetmoeilijkheden soms onvermijdelijk zijn: ik bedoel textiel. Daar heeft de beroepsgroepering Belgische Textiel Conventie b.v. in één jaar 1958 feitelijke akkoorden tot stand gebracht waarvan het totaal passief 12 miljoen F bereikte; verschillende ervan zijn volledig afgewikkeld met betaling van 100 %, andere lopen nog, en in veruit de meeste is het te voorzien dat de 100 % zullen bereikt worden.

13. In uw stelsel, Mr. Croes, zou de eerlijke handelaar, omdat hij probeert iedereen te betalen, risico's nemen die zeker niet zouden genomen worden door

de handelaar die dit alles koud laat. Indien de eerlijke handelaar de feitelijke regeling tot het einde kan afwerken, dan heeft hij afronden vermeden; want indien de regeling halverwege strandt, zal hij *achteraf* vaststellen dat hij de aangifte van faillissement sedert maanden had moeten doen. En in uw stelsel zou hij onvermijdelijk correctioneel gestraft worden.

14. Ik geloof dat een van de redenen die de houding van de Parketten en de rechtspraak uitlegt wel deze is: voor de bona fide handelaar bestaat het delikt er in iets niet gedaan te hebben — aangifte van faillissement — in een zeer korte termijn — drie dagen — dan wanneer het dikwijls in feite pas maanden later mogelijk is te zeggen of het inderdaad noodzakelijk of zelfs nuttig was.

15. De wettelijke tekst met de facultatieve bestrafing is in werkelijkheid zeer goed. Er zijn niet zoveel strafrechtelijke teksten die de rechter toelaten al dan niet te straffen ook wanneer het feit bewezen is, volgens de zeer uiteenlopende feitelijke omstandigheden. Men mag ze zeker niet afschaffen zonder doorslaggevende redenen. Ik moet daarbij altijd denken aan die zo sympathieke tekst van het boswetboek, dat wie buiten de wegen en paden loopt, volgens de omstandigheden, al dan niet tot een boete van 2 F kan veroordeeld worden. Zodat ik mij al dikwijls als wandelaar in dezelfde juridische toestand bevonden heb als de bona fide handelaar die hoopt er boven op te komen en zijn balans niet te moeten neerleggen: vertrouwend op een gelukkig gesternte en op de wijsheid van de wet en van de rechter.

En de wijsheid van zo'n soepele tekst is mij wel eens als het ware a contrario en experimenteel gebleken. Strafbepalingen inzake accijnzen zijn wel hemelsbreed daarvan verwijderd. Jaren geleden heb ik het beleefd dat voor het Hof zich de moeilijke vraag stelde hoe een hoteleigenaar vrij te spreken in wiens zaak er een fles gevonden was met ongeveer 1 cl. sterke drank. Het hof, de advocaat-generaal, de advocaat van de accijnzen en de raadsman van de beklagde hebben samen en luidop nadenkend lange tijd moeten zoeken naar de formule die een vrijspraak mogelijk maakte zonder risico voor cassatie. Hoeveel eenvoudiger ware het geweest indien men gewoon had kunnen zeggen dat er volgens de omstandigheden van de zaak, zoals voor een telastlegging van eenvoudige bankbreuk, geen aanleiding bestond tot het opleggen van een straf?

16. Maar de soepele tekst zou ook de effectieve veroordeling van de *oneerlijke* gefailleerden moeten verzekeren.

En dan moet men vaststellen dat de formulieren van het Parket, die de gegevens moeten verzamelen om deze bestraffing te kunnen verzekeren, dikwijls zeer fragmentair door de curatoren worden ingevuld.

17. Is het omdat zij ontgoocheld en ontmoedigd zijn door de schaarste der veroordelingen? Wellicht beschikken zij dikwijls niet over de nodige gegevens. Het stelsel dat u voorstaat, Mr. Croes, van mededeling van vonnissen, kan voordelen hebben; maar 20 vonnissen tegen een schuldenaar bewijzen dat hij in moeilijkheden verkeert, maar laten helemaal niet toe te zeggen of hij oneerlijk is en of hij uit de moeilijkheden al dan niet zou geraken. Het zegt zo weinig betreffende de oorzaken.

18. Het komt meer dan eens voor dat zekere schuldeisers, vooral wanneer zij in dezelfde tak van handel werken, meer afweten van de werkelijke toestand van de schuldenaar en van de werkelijke oorzaken van zijn moeilijkheden. Dit legt wellicht het succes uit van regelingen met tussenkomst van beroepsgroeperingen: hun vakkennis laat hen gemakkelijker toe de schifting te maken tussen ongelukkig en oneerlijk.

19. Zodat ik geneigd zou zijn twee hervormingen voor te staan, aansluitend bij uw voorstellen, Mr. Croes, en die in een experimenteel stadium zouden kunnen geprobeerd worden zonder wetgevende wijziging:

a) Naar Zwitsers en Duits recht, worden twee afgevaardigden van de schuldeisers bij het beheer van het faillissement betrokken. Ik zou zo ver niet gaan; maar ik stel mij de vraag of het niet dikwijls nuttig zou zijn dat de curator officieus contact zou onderhouden met b.v. twee schuldeisers die en de gefailleerde kennen, en in dezelfde branche werken. Zouden zij niet de curator nuttig kunnen helpen, niet alleen wanneer het formulier voor het Parket moet ingevuld worden, maar ook bij de overname van voorraad goederen enz.? Om een modewoord te gebruiken, ik geloof dat de «public relations» tussen curatoren en schuldeisers voor verbetering vatbaar zijn.

b) In zaken van familierecht, gebeurt het vaak dat de Voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg aan een sociale assistente opdracht geeft een onderzoek in te stellen, omdat de processtukken dikwijls een zeer fragmentair beeld van de werkelijkheid geven. Indien de Rechtbank van koophandel, bijvoorbeeld wanneer er protesten zijn, m.a.w. in die omstandigheden waarin Mr. Croes snel een ambtshalve faillissement zou wensen, de gewoonte zou kunnen aannemen b.v. een accountant, of een functionaris van een beroepsvereniging opdracht te geven voor een summier onderzoek, onder meer bij de grootste schuldeisers, dan geloof ik dat men er vrij snel in vele gevallen er toe zou kunnen komen een eerste schifting te maken: enerzijds tussen de oneerlijke handelaar, zo snel mogelijk failliet te verklaren, en anderzijds de ongelukkige of onhandige handelaar, die men de kans niet moet weigeren tot een regeling te komen met zijn schuldeisers.

20. Ik geloof dat dan de rechtbanken ook over meer gegevens zouden beschikken om strenger en met meer zekerheid, en ook meer keren, te veroordelen ook voor eenvoudige bankbreuk; en om het faillissement gemeen te verklaren aan wie een vennootschap enkel als een dekmantel gebruikt.

Want, Hooggeachte vergadering, indien ik soms de schijn zou verwekt hebben dat ik de krachtadigheid van de maatregelen die Mr. Croes voorstaat, en zijn slagvaardigheid, zou willen ontzenuwen, dan is dit enkel omdat ik er vooral om bekommerd was niet alle gefailleerden en niet alle handelaars in moeilijkheden over dezelfde kam te scheren. Ik ben het grondig met hem eens — en ik feliciteer hem nogmaals omdat hij er op gewezen heeft — dat een hardere aanpak van oneerlijke individuen dringend geboden is. Ik geloof dat het verhaal juist is van een man die in vele duistere vennootschappen aan de touwtjes trok, en die berekend had dat met een voldoende dosis handigheid, elk miljoen frank dat hij verduisterde hem gemiddeld één maand in de gevangenis bracht. Daarbij bedenkende dat een miljoen verdienen op eerlijke wijze veel meer moeite en last, en veel meer tijd nam, om maar niet te zeggen dat het fiscaal ook nadeliger was. Zodat hij de prijs berekend had van het verzekeren van een

rustige oude dag die hij zich voornam in zonniger oorden te gaan doorbrengen. Ik kan helaas niet, en u kunt ook niet, de moeite, last en tijd gevoelig verminderen die het eerlijk verdienen van dat miljoen vereist. Maar het zou een doeltreffende bescherming

zijn voor vele eerlijke handelaars indien de prijs voor het oneerlijk verduisterde miljoen — verduisterde in een zeer brede zin, daarin begrepen alle oneerlijke faillissementen — gevoelig zou opgedreven worden. Daarover, Mr. Croes, zijn wij het hartgrondig eens.

Rede van Mr A. DELVAUX

Stafhouder der Balie van Brussel

Het is gebruikelijk dat in het Rechtskundig Weekblad, wanneer de Heer Stafhouder der Balie van Brussel op de plechtige openingszitting van het Vlaams Pleitgenootschap een rede uitspreekt in de Franse taal, er een vertaling van deze rede wordt opgenomen. Wij wensen nochtans ditmaal een uitzondering te maken. Het gedeelte van de rede van de Heer Stafhouder Delvaux, gewijd aan de nagedachtenis van onze betreunde confrater Mr. Edmond Van Dieren, is zo belangrijk en zo merkwaardig dat wij op geen enkele wijze, door een vertaling, aan de originele tekst iets zouden willen tekort doen. Vandaar dat wij hierna volledig de Franse tekst van de rede van de Heer Stafhouder drukken.

* * *

Mesdames, Messieurs, mes chers Confrères,

Ce n'est pas sans un certain sentiment de confusion, ni même sans quelque gêne, que je m'adresse à vous en langue française.

Appartenant à un barreau qui devrait être bilingue, je n'ai, je le sais, qu'une seule excuse, celle de mon âge et de mon origine purement et exclusivement wallonne. Je sais aussi que vous êtes indulgents et que votre culture linguistique, bien plus riche que la mienne, vous permettra de m'écouter.

Je suis de ceux qui pensent que les jeunes avocats s'inscrivant à Bruxelles devraient, alors qu'il leur reste souvent quelque loisir, s'efforcer d'assimiler parfaitement nos deux langues nationales. Je ne cesse de l'affirmer aux membres de la Conférence française du Jeune Barreau. Et je le dis aussi aux membres du Vlaams Pleitgenootschap, tout en étant convaincu de trouver une audience plus attentive de ceux-ci que de ceux-là. Dans notre ville qui est à la conjonction des deux clutres française et flammande, il est non seulement de l'intérêt, mais du devoir des jeunes avocats de pouvoir s'exprimer correctement dans les deux langues, sans prééminence de l'une sur l'autre. Des efforts certes ont été accomplis et des résultats acquis. Mais ceux-ci sont insuffisants. Il n'en reste pas moins nécessaire de forcer l'attention des oreilles distraites, alors qu'on a conscience d'exprimer des vérités élémentaires et incontestables, et que l'avenir de la carrière en dépend à proche échéance.

* * *

Mon cher Confrère,

Comme il m'est agréable de pouvoir vous féliciter et du choix de votre sujet et de la façon dont vous vous êtes acquitté de votre tâche.

Du choix de votre sujet, tout d'abord. Plutôt que de sacrifier à la mode et à des thèses politiques et doctrinales, parfois insuffisamment mûries, vous vous êtes souvenu à propos de votre qualité de juriste. Un exposé de droit trouve naturellement sa place en

cette enceinte. Et si vous nous avez parlé de la loi sur les faillites — qui revêt auprès de certains un aspect peu aimable — vous y étiez poussé par votre jeune expérience de curateur. Vous avez à juste raison mis l'accent sur les conséquences pratiques de l'application à notre époque d'une loi ancienne — elle date du 18 avril 1851. Vous avez bien ainsi abordé un sujet qui préoccupe à la fois les praticiens du droit et les foules de commerçants fournisseurs, créanciers chirographaires souvent frustrés.

Abordant le fond, vous avez été amené à préconiser des réformes que vous estimez nécessaires et qui ne rencontrent pas toutes les approbations, notamment celle du Président du Vlaams Pleitgenootschap.

Vous avez bien fait, mon cher Confrère, de souligner la déception habituelle des créanciers ordinaires qui, en 1957, n'obtiennent la répartition d'un dividende que dans une faillite sur sept, alors qu'une faillite sur deux est clôturée par insuffisance d'actif. Un peu plus de trente années auparavant, une seule faillite seulement sur vingt, subissait un sort identique.

Et cependant, ne sont-ce point les créanciers fournisseurs qui ont pour une large part, contribué à constituer l'actif à répartir ?

Que s'est-il donc passé dans l'intervalle pour expliquer un tel renversement de la situation ?

Selon moi, c'est essentiellement l'introduction de nouveaux privilèges dans notre arsenal législatif sans limitation en durée ni en sommes, ceux-ci compromettant le fonctionnement normal de la faillite créée cependant dans l'intérêt et au profit de la masse des créanciers chirographaires. Telle est aussi la conclusion principale de votre propos.

Que de faillites clôturées sans répartition aux créanciers chirographaires par suite du jeu des privilèges parmi lesquelles il convient de réserver une place de choix à celui de l'office national de la sécurité sociale !

Faut-il s'étonner qu'un commerçant en difficultés s'abstienne d'abord de payer ses cotisations de sécurité sociale quitte à encourir la charge de l'amende et d'un intérêt élevé. Disposant de ce crédit supplémentaire cependant coûteux, il poursuivra ses affaires aux risques et périls de ses fournisseurs. Ceux-ci ignorant sa situation réelle auprès de l'Office, à défaut d'une publicité légalement organisée, seront en cas de faillite, primés par une créance privilégiée occulte sans aucune limitation. Avec cette circonstance aggravante que l'O.N.S.S., protégé par son privilège ou fort de celui-ci, devra subir l'octroi de longs délais de paiement au débiteur, dont la situation risque de se dégrader de plus en plus au préjudice de la masse.

Une réforme législative paraît ici s'imposer. Elle est urgente et susceptible de revêtir des formes diverses, soit publicité légale obligatoire, soit limitation du privilège dans le temps à une année par exemple pour le seul principal avec un maximum fixé en sommes.

Sans omettre certes les autres privilèges et notamment celui de l'administration fiscale qui s'exerce en

absorbant lui aussi, au détriment des fournisseurs, une part importante de l'actif.

Comme vous, mon cher Confrère, je pense que le privilège du personnel ouvrier et employé est à la fois légitime et raisonnable, encore qu'il conviendrait peut-être de réserver un droit de préférence au privilège des ouvriers au regard de celui des employés. Par contre, je ne partage pas votre sentiment au sujet du privilège réservé au bailleur d'immeuble. D'abord, parce qu'il s'agit d'un privilège spécial, dès lors limité dans son objet. Ensuite, parce que le propriétaire, en cas de non paiement des loyers, n'attendra jamais deux années avant d'assigner son locataire et qu'il devra subir les inévitables termes et délais que sont accoutumés d'accorder les juges de paix.

Vous dénoncez avec vigueur les retards apportés par les intéressés à faire l'aveu de la cessation des paiements, en contravention avec les dispositions de la loi, et y découvrez une des principales raisons de la dissipation avant faillite des valeurs actives.

Pour y remédier, vous préconisez d'introduire au titre de sanction la règle de la condamnation automatique à la banqueroute simple, tout en proposant d'étendre de 3 à 15 jours l'obligation de déposer le bilan, à partir de la cessation de paiement.

Ici, comme votre président, je ne vous suis pas, et pour des motifs que je crois décisifs. Il est des cas dans lesquels il est de l'intérêt des créanciers de soutenir leur débiteur plutôt que de l'accabler. Va-t-on condamner comme banqueroutier un commerçant qui, avec l'aide et sous le contrôle de ses créanciers, quoique en état de cessation de paiement, tente de surmonter ses difficultés, tout en devant finalement s'avouer vaincu ? S'il y a des échecs, il y a aussi des succès qui, en dernière analyse, profitent principalement aux créanciers chirographaires, ce qui est naturellement votre souci.

Il faut se garder de l'automatisme des condamnations correctionnelles et veiller au contraire à maintenir de la souplesse dans l'appréciation des cas d'espèce, alors que le Parquet, quoiqu'armé par la loi, ne poursuit que rarement pour défaut d'aveu de la cessation de paiement dans le délai légal ou lorsque la comptabilité du commerçant est tenue irrégulièrement. Introduire l'obligation à la condamnation là ou la faculté de poursuivre n'est guère exercée par le Procureur du Roi, constituerait à tout le moins une expérience hasardeuse sinon périlleuse et difficilement justifiable.

Il ne faut du reste pas se dissimuler les risques encourus pendant la période suspecte par les commerçants et leurs contractants. Aux termes mêmes des articles 445 et 446 de la loi sur les faillites, leurs actes sont civilement sanctionnés de nullité lorsqu'ils sont accomplis au préjudice de la masse créancière et avec connaissance de la cessation de paiement. N'est-ce point là une mesure sage ? Ne suffit-elle pas à préserver la masse créancière des conséquences d'irrégularités graves ?

Dans le dessein de voir les faillites intervenir avant la dissipation des valeurs actives du commerçant, vous croyez, mon cher Confrère, à l'efficacité d'un accroissement de faillites déclarées d'office par le tribunal avec institution, sur base nationale, d'un système de communication entre tribunaux de commerce des jugements pris à charge des commerçants.

La prudence ici se recommande et c'est à juste raison que les tribunaux se montrent circonspects à cet endroit. Car y a-t-il meilleurs juges de l'opportunité de la faillite à déclarer que les créanciers eux-mêmes qui ont la faculté d'assigner ? Le système de commu-

nication des jugements de tribunal à tribunal nécessiterait la création de services administratifs encombrants et coûteux. Leur utilité est contestable, le commerçant en difficulté étant le plus souvent assigné devant le tribunal de son domicile, sauf clause attributive de compétence. Y a-t-il lieu d'autre part, d'introduire, selon le vœu de votre Président, la faculté pour le tribunal de désigner avant de prononcer une faillite d'office, un expert-comptable chargé de faire une enquête rapide sur la situation du commerçant en difficulté et les intérêts véritables de la masse créancière ? Il n'y a certes aucun inconvénient à ce qu'il en soit fait ainsi, mais qui va supporter les frais résultant de cette intervention ? Au reste, la loi de 1851, en son article 473, réserve le droit d'opposition de la part des intéressés non parties au jugement déclaratif de faillite. On ne peut, me paraît-il, que souligner les mérites d'une loi bien pensée et qui a résisté à l'épreuve du temps, comme vous l'avez l'un et l'autre à juste raison déclaré, mes chers Confrères.

Je ne puis, pour ma part, qu'approuver votre proposition, Maître Croes, lorsque vous suggérez d'introduire dans la loi sur les faillites une disposition accordant au tribunal, à l'instar de la loi française, la faculté de prononcer, outre la faillite de la société, celle des gérants ou administrateurs quand il apparaît des circonstances que ceux-ci, au moment du jugement déclaratif faisaient en fait le commerce en nom personnel. On vous a répondu que le commerçant avait certes le droit de limiter ses risques en constituant une société anonyme ou une société de personnes à responsabilité limitée. Cela est d'évidence pour autant qu'il s'agisse d'une véritable société. C'est-à-dire que les capitaux appartiennent à divers associés dans les sociétés anonymes ou qu'il s'agisse de sociétés de famille sous le régime des S.P.R.L. Mais il faut qu'il y ait affectio societatis au jour de la déclaration de faillite, ce qui paraît exclu pour la compagnie d'un seul homme. Un commerçant exerçant sa profession à titre personnel est par définition responsable indéfiniment sur la totalité de ses biens. N'est-ce point là la meilleure garantie pour ses co-contractants ? N'y a-t-il pas détournement de la notion sociale elle-même si l'on permet à un commerçant d'échapper à ses responsabilités naturelles sous couvert d'une société, à seule fin de limiter ses risques au préjudice majeur de ses créanciers chirographaires ? Alors qu'il n'est point rare de voir des commerçants peu scrupuleux directement ou indirectement impliqués dans plusieurs faillites de S.P.R.L., créées successivement. La faculté souhaitée constituerait un frein efficace aux entreprises de commerçants peu scrupuleux. Et pour les autres, la faculté ne s'exercerait point.

Une dernière considération enfin. Pour faciliter l'administration des faillites, il est suggéré soit de substituer le contrôle du référendaire à celui du juge-commissaire, soit d'associer, du moins officieusement, deux délégués des créanciers à la gestion du curateur.

Quant à moi, j'hésite à me rallier à l'une ou à l'autre de ces formules.

La gestion de la faillite, confiée à un curateur, dépend de la qualité de celui-ci. Ne s'agit-il pas essentiellement pour le tribunal de faire choix de curateurs expérimentés, rompus à la pratique des liquidations judiciaires, jouissant d'une autorité incontestable ? Tel est le système pratiqué à Bruxelles depuis des décades. Il me paraît y avoir fait ses preuves.

Le contrôle du référendaire, au lieu du juge-commissaire ? Qu'on n'oublie pas que les juges consulaires sont le plus souvent des industriels ou de commerçants notoires, aptes à donner d'utiles conseils au curateur

en praticiens avisés du commerce. Leur contrôle est loin d'être insuffisant, voire inexistant. Il s'exerce dès la descente de faillite. Leur concours s'explique mieux que celui du référentaire qui, comme le curateur est un praticien du droit, non des affaires.

Il n'y a certes nul inconvénient à ce que le curateur, devant réaliser des stocks, prenne l'avis d'un ou de plusieurs créanciers intéressés à la faillite. Mais il doit rester seul juge de la question sans contrainte de la loi. Outre le danger de se voir donner des conseils intéressés, une telle pratique, si elle devenait obligatoire, retarderait la clôture de la liquidation alors, mon cher Confrère, que vous vous plaignez de la durée selon vous, excessive des liquidations par voie de faillite.

J'en arrive à ma conclusion, tout en m'excusant auprès de vous, Mesdames, de m'être trouvé dans l'obligation de rencontrer des exposés de technique juridique.

La loi sur les faillites, aujourd'hui plus que centenaire, a résisté à l'épreuve du temps. Elle a été bien étudiée et bien conçue. Il ne faut la revoir ou l'amender qu'avec une extrême circonspection.

Si elle est présentement détournée dans ses effets du but que s'était fixé le législateur, savoir liquidation des biens du failli au profit de la masse des créanciers chirographaires, c'est dans l'extension démesurée des privilèges accordés par une série de lois postérieures qu'il faut en découvrir les causes. Ce sont ces lois-ci qui doivent être revues, par limitation des privilèges généraux dans le temps et dans leur objet.

Et je vise bien entendu en premier lieu le privilège général sur meubles attribué à l'office national de la sécurité sociale, que la qualité de sa créance n'autorise point à s'exercer indéfiniment, tant sur les intérêts et les majorations que sur le principal, sans limitation de durée. La conséquence en est que tout l'actif est le plus souvent absorbé par les créances privilégiées. La faillite devient ainsi, fatalement, une institution créée en faveur des créanciers privilégiés, non des créanciers ordinaires.

* * *

Pour terminer, je voudrais, mes chers confrères du Vlaams Pelitgenootschap, évoquer devant vous la haute silhouette d'un de vos anciens présidents, Me Edmond Van Dieren, qui, brusquement, nous a quittés, il y a quelques jours à peine, à la veille de fêter ses soixante années de vie professionnelle.

Curieuse, étincelante, sinon déconcertante personnalité que la sienne. Au physique, stature imposante, un peu désarticulée, la tête impérieuse, un peu ravagée, les lunettes bien accrochées résistant à la vivacité des mouvements de tête. Il paraissait avaler les couloirs de ce Palais, passant en tourbillon, affairé, se dirigeant vers les audiences correctionnelles où il s'était fait une spécialité.

Au moral, un romantique, un impulsif, un passionné, un pourfendeur. L'un de vous l'avait, à sa satisfaction, défini : « Moitié Don Quichotte, moitié Thyl Ulen-spiegel ».

Cet animateur, d'une exceptionnelle vitalité, avec toute sa fougue, était un pur flamand. Toute sa vie, il la consacra impétueusement, convaincu de la justesse de ses convictions, au relèvement de la culture flamande. Il fut l'avocat du peuple flamand. L'un des premiers, sinon le premier, il voulut que soit reconstituée dans les provinces du Nord une élite d'expression flamande. Non seulement, parce qu'il était attaché sentimentalement à sa terre natale « A Damme, en Flandre, quand Mai ouvrait leurs fleurs aux aubépines, naquit Ulen-

spiegel, fils de Claes ». Mais encore, parce que c'était pour lui la consécration d'un droit.

L'histoire de sa vie, devait être l'histoire d'un défenseur de la cause du peuple flamand.

C'est en 1902 qu'il prêta le serment d'avocat. Il portait à un doigt de la main droite une chevalière où il avait fait graver la balance, symbole de la justice, suivie d'une devise, la sienne « Voor 't recht ».

Dès 1904, alternant avec Me Deswarte, il va monopoliser les affaires aux assises flamandes du Brabant. Il y plaidera au cours de sa carrière quatre-vingt-cinq affaires. Sans doute autant que le bâtonnier Collignon aux Assises de Liège.

Parallèlement, en indépendant des partis, avec sa fougue instinctive, Me Van Dieren va, sur la scène politique, œuvrer, d'abord pour faire consacrer le droit des Flamands, par une loi, de s'exprimer dans leur langue, devant la Cour d'Assises du Brabant, ensuite pour la flamandisation intégrale de l'Université de Gand.

Il était admirablement servi, dans son action, judiciaire et politique, par son éloquence, sa science du droit pénal, la force de ses convictions, son sens inné du drame et du pathétique.

La guerre de 1914 le surprend à Louvain, où il était inscrit au barreau, car il ne viendra à Bruxelles qu'en 1940.

Aussitôt, délaissant sa femme et ses quatre enfants, il rejoint l'armée, combat, est fait prisonnier, emmené au camp de Soltau où cet énorme soldat barbu, par son perpétuel optimisme, soutient le moral de ses compagnons d'infortune. Ne raconte-t-on pas qu'il suppléa un jour l'aumônier en prononçant le sermon, en ses lieu et place, au cours d'une messe ? La sincérité de ses convictions religieuses lui confère l'assurance persuasive d'un ministre du culte.

Il n'était pas de ces hommes qui se résignent à moisir dans une geôle. Il parvient à rejoindre l'Angleterre, où il est affecté aux services de la censure. Il connaît les joies de la victoire et de la libération du pays. Il regagne en 1919 sa ville de Louvain, où il retrouve les siens ; mais sa maison, ses meubles, sa bibliothèque et ses dossiers ont été détruits par l'incendie. A l'âge de 40 ans, il doit tout reconstituer : sa clientèle, dispersée par une longue absence, son home où il faut bon vivre.

Très vite, il se trouve à nouveau à la pointe du combat. Bravant l'impopularité, il n'hésite pas à défendre les causes les plus difficiles, celles de Borms condamné à mort, de De Beukelaer, acquitté. Après s'être ainsi affirmé, il se présente seul comme indépendant aux élections législatives de 1929. Il est élu sénateur et jusqu'en 1945, dirige l'opposition nationaliste flamande au Sénat. Il est ardent, impétueux et parfois excessif. Il est toujours redoutable en croisade de la cause flamande. Il provoque naturellement des remous en sens divers. Faut-il s'en étonner ?

En 1940, lors de la deuxième invasion, il fait au Sénat au nom du groupe nationaliste flamand, une déclaration solennelle de loyalisme. Pour sa part, il s'y conformera, encore que son impétuosité n'ait pu le préserver des critiques, lors de la campagne de répression. Deux de ses fils partent sous les drapeaux ; un troisième revient du Congo pour s'engager.

Pendant l'occupation, il s'emploie à défendre avec un total désintéressement les Belges poursuivis devant les conseils de guerre ennemis. Il y utilise un allemand rocailleux qu'il a appris en captivité, n'hésitant pas à prendre les risques de son comportement. Devant les juridictions belges, il lui advient de condamner, avec indépendance et fougue, certains arrêtés dictés par l'occupant.

Ce personnage était trop marqué pour lui épargner, à la libération, deux années de détention et la mise sous séquestre de ses biens.

Son combat sera rude et farouche. Poursuivi devant le conseil de guerre, puis devant la Cour Militaire de Bruxelles, l'arrêt de cette dernière sera cassé. Renvoyé devant la Cour Militaire de Gand, et une deuxième fois condamné, cet arrêt sera à nouveau cassé avec renvoi devant la Cour Militaire de Liège qui prononce enfin un arrêt d'acquiescement.

On imagine la somme de volonté et de combativité qu'il lui fallut pour vaincre de tels obstacles. Aussi avec l'aide des siens et de ceux qui avaient foi dans la loyauté de ses sentiments et la générosité de son cœur.

Le voilà, à l'âge de soixante-dix ans réhabilité aux yeux de tous mais au déclin de la vie. Avec un cabinet ruiné par les épreuves.

Mais son obstination est sans limites. S'il abandonne la politique, il reprend une place autoritaire parmi nous. On le voit quotidiennement en ce Palais, heureux d'avoir reconquis l'estime de ses confrères, plaidant ses affaires avec une ardeur juvénile, respectueux des autorités disciplinaires, profondément attaché à sa profession, en avocat-né qu'il était.

Un tel tempérament devait lui permettre de résister

victorieusement aux épreuves les plus dures de la vie. Quelques mois après la célébration de ses noces d'or, il perd sa compagne intimement associée à ses épreuves quoique ne partageant pas toujours ses opinions. S'il est profondément marqué par la douleur, il trouve dans le travail, dans la profondeur de sa foi et dans sa surprenante vitalité, les ressources nécessaires à la poursuite de son combat.

Et puis, brusquement, voici la mort qui le foudroie. La disparition d'une ombre qui nous paraissait indélébilement attachée à ce palais, au point que chacun s'étonne de ne plus y trouver sa haute silhouette un peu désarticulée franchissant nos longs couloirs à grands pas.

Je m'adresse à présent à son fils, notre confrère, Me Luc Van Dieren, qu'il a laissé parmi nous dans son souci de ne point nous abandonner tout à fait.

Je lui dis les regrets de l'Ordre des Avocats et l'assure de notre amicale sympathie.

Sans doute, la fortune a-t-elle voulu que cet éloge soit prononcé par un homme qui était loin de partager toutes les opinions de son cher disparu. Il affirme cependant que tous ici, en ce Palais, rendent hommage à la loyauté, à la sincérité exemplaires, à la forte personnalité de son Père et que sa mémoire demeurera vivante en eux.

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 4 november 1960.

Voorzitter : M. Vandermersch.

Raadsheer-verslaggever : M. Rutsaert.

Procureur-generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Advokaten : Mrs. Van Leynseele en Struye.

Verbintenissen onder strafbeding. — Onderscheid tussen de straf bedongen voor het niet nakomen van en voor de vertraging in de uitvoering van hoofdverbintenis. — Bijkomend karakter van de voor de vertraging bedongen straf. — Gevolgen van de ingebrekestelling tot uitvoering van de hoofdverbintenis al naargelang de aard van het strafbeding.

De woorden « bedongen straf » in art. 1228 B.W. wijzen op de straf die voor het geval van niet uitvoering van de hoofdverbintenis bedongen wordt. Deze straf kan, zoals bij artikel 1229, lid 2, B.W. bepaald is, niet tegelijk met de uitvoering van de hoofdverbintenis gevorderd worden.

De strafclausule, die enkel voor het geval van vertraging in de uitvoering van de verbintenis bedongen wordt, vertoont slechts een bijkomend karakter. Door overeenkomstig artikel 1139 B.W. de schuldenaar in gebreke te stellen de hoofdverbintenis uit te voeren stelt de schuldenaar hem ook in gebreke « in geval van vertraging » het strafbeding uit te voeren. De enkele omstandigheid dat de ingebrekestelling niet uitdrukkelijk aan het bestaan van het strafbeding herinnerd wordt, kan geen afstand van het recht zich daarop te beroepen, uitmaken.

De gemeente Mechelen-Bovelingen t/ Jorissen.

Gelet op het bestreden arrest op 22 december 1956 gewezen door het Hof van Beroep te Luik;

Over het tweede en het derde middel, het tweede, afgeleid uit de schending van de artikelen 1139, 1230, 1320 en 1322 van het Burgerlijk Wetboek, doordat het bestreden arrest de bewijskracht van de brief van eiseres van 9 mei 1952 miskent, volgens welke, indien verweerder vóór 12 mei met het vrijmaken van de weg (door het weghalen van de bomen) geen aanvang had gemaakt, zij dat werk amtsshalve op zijn kosten zou doen uitvoeren (schending van de artikelen 1320 en 1322 van het Burgerlijk Wetboek — door die brief niet als een aanmaning aan te zien omdat eiseres niet op ondubbelzinnige wijze haar wil in verband met de gevorderde schadevergoeding heeft uitgedrukt, terwijl om geldig te zijn, de aanmaning slechts de aangemaande aan zijn verplichtingen uitdrukkelijk moet herinneren en niet de bedreiging met toepassing van het strafbeding moet behelzen (schending van de artikelen 1139 en 1230 van het Burgerlijk Wetboek) :

het derde, afgeleid uit de schending van de artikelen 1139 en 1229, onder meer lid 2, van het Burgerlijk Wetboek, doordat het bestreden arrest aan de brief van eiseres van 9 mei 1952 het karakter van een « aanmaning » ontkent om reden dat eiseres in die brief de rechtstreekse uitvoering van de hoofdverbintenis van verweerder, dit is het weghalen van de bomen, heeft gevorderd, wijl diegene, ten opzichte van wie een verbintenis niet werd nageleefd, de uitvoering ervan kan vergen zonder daardoor van de toepassing van een strafbeding wegens laattijdige uitvoering af te zien;

Overwegende dat het bestreden arrest vaststelt 1°) dat het tussen partijen gesloten contract volgend strafbeding bevat : « De bomen dienen gekapt en van de eigendommen weggehaald te worden vóór 15 maart 1952. Na deze datum behoudt het gemeentebestuur zich het recht voor amtsshalve een boete van vijf frank per dag vertraging en per boom toe te passen »; 2°) dat aanlegster op 9 mei 1952 aan verweerder een brief schreef die volgende passus bevat : « Zo U aan-

staande maandag, 12 dezer, geen aanvang met het vrijmaken van gemelde weg hebt gemaakt, zal mijn bestuur dit werk ambtshalve op uw kosten doen uitvoeren »;

Overwegende dat, in kennis gesteld met een vordering strekkende tot veroordeling van verweerder tot schadevergoeding in de overeenkomst bedongen wegens vertraging in de uitvoering er van, het hof van beroep deze van de hand gewezen heeft om reden dat: 1°) naar luid van artikel 1228 van het Burgerlijk Wetboek, de schuldeiser, in plaats van de bedongen straf tegen de in gebreke zijnde schuldenaar de uitvoering van de verbintenis kan vervolgen, en dat uit de brief van 9 mei 1952 blijkt dat aanlegster verweerder slechts voor de uitvoering van de hoofdverbintenis in gebreke had gesteld; 2°) dat voormelde brief van 9 mei 1952 ontegensprekelijk een afstand van het toepassen van het strafbeding, althans een tijdelijke afstand er van vanwege aanlegster uitmaakte vermits zij niet op stellige en ondubbelzinnige wijze in die brief de betaling van schadevergoeding vergde, doch de rechtstreekse uitvoering van de verbintenis van verweerder nastreefde;

Overwegende, enerzijds, dat de woorden « bedongen straf » in het artikel 1228 van het Burgerlijk Wetboek wijzen op de straf die voor het geval van niet-uitvoering van de hoofdverbintenis bedongen wordt, welke straf, zoals bij artikel 1229, lid 2 bepaald wordt, niet tegelijk met de uitvoering van gezegde verbintenis kan gevorderd worden;

Overwegende anderzijds, dat de strafclausule die enkel voor het geval van vertraging in de uitvoering van de verbintenis bedongen wordt, slechts een bijkomend karakter vertoont; dat, door, overeenkomstig artikel 1139 van het Burgerlijk Wetboek, de schuldenaar in gebreke te stellen de hoofdverbintenis uit te voeren, de schuldeiser hem ook in gebreke stelt « in geval van vertraging » het strafbeding uit te voeren dat een bijkomende bepaling van gezegde verbintenis uitmaakt, en dat de enkele omstandigheid dat niet uitdrukkelijk in de ingebrekestelling aan het bestaan van het strafbeding herinnerd werd, geen afstand van het recht zich daarop te beroepen zou kunnen uitmaken;

Dat de middelen gegrond zijn;

En overwegende dat het eerste middel, al was het gegrond, geen uitgebreidere verbreking zou medebrengen;

Om deze redenen :

En zonder acht te slaan op de memorie van antwoord die na het verstrijken van de bij artikel 16 van de wet van 25 februari 1925 voorziene termijn ter griffie werd neergelegd;

Verbreekt het bestreden arrest in zover dit het dispositief van het beroepen vonnis heeft te niet gedaan waarbij verweerder tot betaling van een bedrag van vijftig duizend frank veroordeeld werd en in zover het arrest over de kosten uitspraak heeft gedaan;

Beveelt dat melding van onderhavig arrest zal gemaakt worden op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerder tot de kosten;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar het Hof van Beroep te Brussel.

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 30 september 1960.

Voorzitter : M. Vandermersch.

Raadsheer-verslaggever : M. Rutsaert.

Advokaat-generaal : M. Dumon.

Wegverkeer. — Strekking van artikel 54,2 van het algemeen wegverkeersreglement.

Schendt artikel 54,2 van het algemeen verkeersreglement het arrest, waarbij beslist wordt, dat de bestuurder van een autovoertuig alleen voor het ongeval aansprakelijk is, omdat hij, ofschoon de voorrang genietend, bij het uitvoeren van zijn manoeuvre naar links om de Volhardingstraat te Antwerpen in te slaan verzuimd heeft ervoor te zorgen, dat hij de weggebruiker niet zou hinderen die, links van hem opdagend, de weg insloeg waaruit hij zelf kwam.

Ven Meerbeeck J. en cs. t/ Vets.

Gelet op het bestreden arrest op 29 maart 1957 gewezen door het Hof van beroep te Brussel;

Over de door verweerder opgeworpen grond van niet-ontvankelijkheid, hierop gesteund dat de voorziening tegen de weduwe Alfons Verrelst persoonlijk gericht is, doch niet tevens in haar hoedanigheid van moeder-wettige voogdes over haar minderjarige kinderen Verrelst Constant, geboren op 19 juli 1939, en Verrelst Irène, geboren op 12 maart 1944;

Overwegende dat de voorziening gericht is tegen al de personen die bij het bestreden arrest partij waren; dat de grond van niet-ontvankelijkheid dienvolgens niet kan aangenomen worden;

Over het middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 31-2°, 54-2 van het koninklijk besluit van 1 februari 1934 op de Verkeerspolitie, 97 van de Grondwet en 1382 van het Burgerlijk Wetboek,

doordat het bestreden arrest, na vastgesteld te hebben dat eerste eiser op een hoofdweg reed, en bijgevolg de voorrang van doorgang genoot, en zonder te ontkennen dat, zoals de conclusies van eisers het staande hielden « hij zich op ongeveer 3 m. 50 van de linkerkant van de door hem bereden weg bevond, dit is te zeggen juist op zijn reglementaire plaats om naar links te zwenken en voldoende plaats te laten om te kruisen en om langs rechts te laten voorbijsteken », en dat « hij zich niet onttrokken had aan het zicht van de weggebruiker die de voorrang verschuldigd was, door helemaal links te rijden », of minstens zonder de conclusies van eisers over die bepaalde punten te beantwoorden, beslist heeft dat de kwestieuze aanrijding enkel te wijten was aan de « schuld » van eerste eiser, die, in strijd met artikel 31-2° van het koninklijk besluit van 1 februari 1934, niet zou vermeden hebben het verkeer te hinderen dat uit tegenovergestelde richting kwam gereden, geen fout begaan had om reden dat hij langzaam en voorzichtig de hoofdbaas zo kort mogelijk op zijn rechterkant indraaide, dan wanneer de weggebruiker die op een secundaire weg rijdt, de hoofdweg slechts mag oprijden indien er geen andere weggebruiker aankomt of indien, rekening houdend onder meer met de snelheid van deze laatste en met de afstand waarop hij zich bevindt, er geen gevaar

voor aanrijding bestaat (artikel 44, alinea 2), dan wanneer wijlen Verrelst dus de hoofdweg niet mocht oprijden, vermits hij eerste eiser op die weg zag aankomen, vermits eerste eiser zich niet aan zijn zicht onttrokken had en vermits bijgevolg er een gevaar voor aanrijding bestond, en dan wanneer door te beslissen dat het kwestieus auto-ongeval enkel aan de «schuld» van eerste eiser te wijten was om reden dat hij niet de «voorzorg» genomen had «te vermijden het verkeer te hinderen dat uit de secundaire baan kwam gereden» en dat wijlen Verrelst geen enkele fout begaan had om reden dat hij langzaam en voorzichtig de hoofdbaan ingedraaid was, het bestreden arrest de rechten die, volgens de wet, aan de weggebruiker van de prioritaire baan toebehoren aan de weggebruiker van de secundaire baan toegekend heeft,

dan wanneer de prioritaire weggebruiker die op de hoofdweg rijdt, door de, op de secundaire baan rijdende weggebruiker gezien wordt, en zich op zijn reglementaire plaats bevindt om naar links te zwenken, niet als een onvoorzienbare hindernis mag beschouwd worden,

dan wanneer minstens de motivering van het bestreden arrest onzeker gelaten heeft of de feitenrechter in feite heeft willen beslissen dat het onjuist was dat, zoals de conclusies van eisers het staande hielden, «wijlen Verrelst, eerste eiser, die zich aan zijn zicht niet onttrokken had, op de hoofdweg gezien had en dat hij, desniettegenstaande, de hoofdweg toch opreed» en dat «op het ogenblik van de aanraking, eerste eiser zich bevond op ongeveer 3 m. 50 van de linkerkant van de weg die hij bereed, dit is te zeggen, juist op zijn reglementaire plaats om naar links te zwenken, voldoende plaats latend om te kruisen en om langs rechts te laten voorbijsteken», dan wel of hij in rechte heeft willen beslissen dat, zelfs indien deze feitelijke omstandigheden juist waren, het toch aan wijlen Verrelst toegelaten was de hoofdweg in te draaien, in strijd met de rechtsregelen over de prioriteit in,

dan wanneer deze onduidelijkheid in de motivering aan het Hof niet toelaat zijn controlerecht over de wettelijkheid van de bestreden beslissing uit te oefenen en met het gebrek aan de door artikel 97 van de Grondwet vereiste motivering gelijk staat:

Overwegende dat het bestreden arrest beslist dat het ongeval enkel aan aanlegger Van Meerbeeck te wijten is, omdat hij, hoewel de voorrang genietend, bij het uitvoeren van zijn manoeuvre naar links om de Volhardingstraat te Antwerpen in te slaan verzuimd heeft er voor te zorgen dat hij de weggebruiker niet zou hinderen die, links van hem opdagend, de baan insloeg waaruit hij zelf kwam;

Overwegende dat het arrest, door aldus te beslissen, het in het middel aangehaald artikel 54-2 van het koninklijk besluit van 1 februari 1934 geschonden heeft, naar luid waarvan de weggebruiker, die op een secundaire weg rijdt, slechts de hoofdweg mag oprijden indien er geen andere weggebruiker aankomt of indien, rekening houdend onder meer met de snelheid van deze laatste en met de afstand waarop hij zich bevindt, er geen gevaar voor aanrijding bestaat;

Dat het middel gegrond is;

Om deze redenen:

- Verbreekt het bestreden arrest;
- Beveelt dat melding van onderhavig arrest zal gemaakt worden op de kant van de vernietigde beslissing;
- Veroordeelt verweerders tot de kosten;
- Verwijst de zaak naar het Hof van beroep te Gent.

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 7 november 1960.

Voorzitter : M. Bayot.

Raadsheer-verslaggever : M. Naulaerts.

Eerste Advokaat-generaal : M. Janssens de Bisthoven.

Inkomstenbelastingen. — de bij artikel 27, par. 4 van de wetten op de inkomstenbelastingen bepaalde vooruitbetaalbare bedrijfsbelasting is verschuldigd door om het even welke persoon, die een bedrijf geheel of gedeeltelijk op een foer of een markt uitoefent.

Uit de termen van artikel 27, par. 4 van de samengeschaalde wetten op de inkomstenbelastingen blijkt, dat benevens de schippers en de foorkramers aan de bij voormeld artikel bedoelde vooruitbetaalbare bedrijfsbelasting onderworpen zijn, niet alleen de personen, die hun bedrijf rondreizend uitoefenen maar tevens zij, die hun bedrijf op een foer of een markt uitoefenen. Voor deze laatste personen is niet vereist, dat zij terzeldertijd hun bedrijf rondreizend uitoefenen.

Senegael A. t/ Belgische Staat (Minister van Financiën).

Gelet op het bestreden arrest, op 6 mei 1960 door het Hof van beroep te Gent gewezen;

Over het middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 97 van de Grondwet, 1317 tot 1322 van het burgerlijk wetboek, 27 § 4, vooral alinea's 8 en 9, van de wetten op de inkomstenbelastingen, samengeschaald bij besluit van de Regent van 15 januari 1948, en voor zoveel als nodig artikelen 3 van de wet van 28 februari 1924, 23 van de wet van 13 juli 1930, 2 van het koninklijk besluit nr 4 van 22 augustus 1934, 3 van de wet van 20 augustus 1947, met en benevens artikel 77 van hogervermelde samengeschaalde wetten, zoals dit ingevoerd werd bij artikel 31 van de wet van 8 maart 1951, ter vervanging van artikel 78;

doordat het bestreden arrest artikel 27 § 4 toepasselijk acht, waar aanlegger zijn landbouwbedrijf op de markt te Veurne uitoefent door het verkopen van eieren en boter afkomstig van zijn hoeve;

dan wanneer dit artikel bedoelt de bedrijven, die rondreizend op foren en markten uitgeoefend worden, en niet het verkopen op de markt als dusdanig en op zichzelf;

Overwegende, dat aanlegger niet aanduidt op welke wijze het bestreden arrest de artikelen 1317 tot 1322 van het burgerlijk wetboek zou hebben geschonden;

Overwegende, dat uit de stukken waarop het Hof acht vermag te slaan, blijkt dat aanlegger op 29 januari en 5 februari 1958, op de markt te Veurne, boter en eieren heeft verkocht, zoals de klein-handelaars het gewoonlijk doen, zonder in het bezit te zijn van de kwijting van de forfaitaire bedrijfsbelasting voor het jaar 1958, voorzien bij artikel 2 § 4, alinea 8, van de samengeschaalde wetten op de inkomstenbelastingen, en zonder die forfaitaire belasting voor 1958 te hebben gekweten;

Overwegende, dat aanlegger staande houdt, dat de beschikking van artikel 27 § 4 op hem niet toepasselijk is, omdat hij zijn bedrijf niet rondreizend op foren en markten uitoefent;

Overwegende, dat uit de termen van evenbedoelde wetsbeschikking blijkt, dat benevens de schippers en de foorkramers, aan de forfaitaire taxe onderhevig zijn

niet alleen de personen, die hun bedrijf rondreizend uitoefenen, maar tevens dezen, die hun bedrijf op de foren en markten uitoefenen; dat, wat deze laatste personen betreft, het niet is vereist dat zij terzelfdertijd hun bedrijf rondreizend uitoefenen;

Overwegende, dat de forfaitaire taxe alzo verschuldigd is door om het even welke persoon, die een bedrijf, geheel of gedeeltelijk, op een foor of een markt uitoefent;

Overwegende, dat derhalve het bestreden arrest, na te hebben aangemerkt dat aanlegger zijn landbouwbedrijf uitoefent zo op de plaats, waar hij de produkten van zijn bedrijf verkoopt, als op deze waar hij ze wint, en dat, wanneer hij deze produkten, zelfs gedeeltelijk, op één of meerdere markten verkoopt, hij zijn bedrijf op die markten uitoefent, een juiste toepassing van artikel 27 § 4 heeft gemaakt, door te beslissen dat aanlegger aan de forfaitaire taxe onderhevig was en een inbreuk op deze wetsbepaling had gemaakt, doordien hij die taxe niet had gekweten;

Dat mitsdien het middel naar recht faalt;

Om die redenen :

Verwerpt de voorziening;

Verwijst aanlegger in de kosten.

RAAD VAN STATE

4e Kamer. — 22 decemebr 1960.

Raadsheren : M.M Vauthier, Declaire, Coyette.

Auditeur : M. Hasaert.

Advocaten : Mrs. Marcel Marinower en Stella Wolff.

Vergoedingspensioenen. — Rechtspleging.

1. *Artikel 8 van het K.B. van 15 juni 1949, tot regeling van de rechtspleging inzake vergoedingspensioenen doelt op de kennisgeving van de periodieke herziening bedoeld in artikel 16 van de gecoördineerde wetten op de vergoedingspensioenen.*

Deze voorschriften gelden niet voor de op art. 40 gegronde herziening.

2. *Overeenkomstig artikel 11, par. 1 van het besluit van 15 juni 1949, is de Commissie van Beroep slechts verplicht het dossier naar de gerechtelijke geneeskundige dienst te verzenden, wanneer het beroep steunt op medische overwegingen.*

Marteau t/ Ministerie van Financiën.

Overwegende dat verzoeker, gewapend weerstand over de periode 1 juli 1940 tot 14 oktober 1944, om een vergoedingspensioen heeft verzocht wegens een maagkwaal waarvan hij de oorsprong toeschrijft aan de buitengewone vermoeidheid en aan de slechte voedingshygiëne tijdens zijn dienst in het verzet;

Overwegende dat de Gerechtelijk-Geneeskundige Dienst de aanneembaarheid van de kwaal heeft erkend, maar dat de Commissie voor vergoedingspensioenen op 9 oktober 1948 besliste, dat het verband tussen de kwaal en de dienst in het verzet niet bewezen was; dat de Commissie van beroep op 12 april 1949 deze beslissing bevestigde;

Overwegende dat verzoeker op 20 november 1958 de in artikel 40 bedoelde herziening aanvraagde onder overlegging van zes nieuwe getuigschriften die een overzicht gaven van zijn activiteit in het verzet en van de daaraan verbonden vermoeidheid en aandoening; dat deze getuigschriften het verband tussen de inge-

roepen activiteiten in het verzet en de maagkwalen deden uitkomen; dat de heer W. Frère als getuige op de terechtzitting werd gehoord; dat de herzieningsaanvraag op 23 maart 1960 op grond van de volgende motieven werd afgewezen :

« Gehoord de heer Frère als getuige (R. 16);

Overwegende dat de herzieningsaanvraag door getuigschriften van Leduc, Bosiers, Schor, Wauthier, De Nouyr, Verkerk en Frère (R. 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12) wordt gestaafd;

Overwegende dat verzoeker heden werd uitgenodigd om de dienstfeiten waaraan hij de ingeroepen maagkwaal toeschrijft nader op te geven; Overwegende dat zijn verklaringen (R. 15) ten aanzien van de beweerde feiten in tegenspraak zijn met die van de getuige Frère (R. 16), die op verzoek van de betrokkene door de commissie werd gehoord;

Overwegende bovendien, dat de verklaring van de heer Marteau als zou hij van zijn arbeid als boekhouder bij de volksapotheken een tot drie dagen per week zijn weggebleven om verzetsopdrachten uit te voeren, in tegenspraak is met de verklaring afgelegd op 12 april 1949 voor de Commissie van beroep voor vergoedingspensioenen (zie Vj van het eerste dossier);

Overwegende dat, zelfs al moest worden aangenomen — quod non — dat de feiten zoals de betrokkene ze naar voren brengt, waar zijn, de Commissie van beroep voor vergoedingspensioenen ze dan nog niet van zodanige aard acht te zijn, dat zij een stellig verband met de ingeroepen kwaal bezitten; »

Overwegende dat verzoeker zijn beroep steunt op schending van substantiële vormvereisten die op straffe van nietigheid zijn voorgeschreven en op verkeerde toepassing van de artikelen 6, 8 en 11, § 1, van het besluit van de Regent van 15 juni 1949 tot bepaling van de rechtspleging voor de commissies voor vergoedingspensioenen;

Overwegende dat hij de bestreden beslissing in de eerste plaats verwijt, de tegenspraken welke zij in de consideransen 1 en 2 van het speciaal verslag aanklaagt, niet op te geven en niet overeenkomstig artikel 6 van het besluit van de Regent van 15 juni 1949 gemotiveerd te zijn;

Overwegende dat deze motieven ten overvloed worden aangevoerd, zoals blijkt uit de redactie van de laatste considerans, die zegt dat de feiten, gesteld dat ze bewezen zijn zoals betrokkene ze voorstelt — « quod non » — dan nog niet van die aard zijn dat zij een stellig verband met de ingeroepen kwaal bezitten; dat het dus geen zin heeft de eventuele onregelmatigheid van de motivering in dezen te onderzoeken; dat het middel niet ontvankelijk is;

Overwegende dat verzoeker voorts betoogt, dat artikel 8 van het besluit van 15 juni 1949 is geschonden omdat de kennisgeving van de bestreden beslissing de vermelding en de vormen van het beroep niet vermeldt, zoals dit artikel voorschrijft;

Overwegende dat artikel 8 bedoelt op de kennisgeving van de periodieke herziening, bedoeld in artikel 16 van de gecoördineerde wetten op de vergoedingspensioenen; dat de voorschriften welke het stelt niet bestaan voor de op artikel 40 gegronde herziening; dat het middel niet terzake dient;

Overwegende dat verzoeker ten slotte betoogt, dat de Commissie van beroep verplicht was het dossier naar de Gerechtelijke-Geneeskundige Dienst te verzenden overeenkomstig artikel 11, § 1, van het besluit van 15 juni 1949;

Overwegende dat deze bepaling die verplichting alleen stelt voor de rechtspleging in beroep en wanneer het beroep steunt op de medische overwegingen; dat het middel niet ter zake dient,

*Besluit :**Artikel 1.*

Het beroep wordt verworpen.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

16e Kamer. — 16 november 1960.

Voorzitter : M. Schuermans.
Raadsheren : MM. Holvoet en Screvens.
Advocaat-generaal : M. Smets.
Advocaat : Mr Vidts.

1. **Strafvordering.** — **Bevoegdheid der rechtsmachten ten gronde.**
2. **Valsheid in geschriften.** — **Autonummerplaat.**
3. **Samenloop van misdrijven.** — **Onderscheidene beslissingen.** — **Vervangende gevangenisstraf.**

1. *De rechtsmachten ten gronde zijn onbevoegd om over de wettelijkheid der beslissingen van de onderzoeksmachten te onderzoeken.*

2. *De nummers waardoor een autonummerplaat samengesteld wordt zijn alleen tekens die tot de individualisatie van de wagen en van zijn eigenaar dienen, maar ze zijn de uitdrukking van een gedachte die op zich zelve volstaat. De nummerplaat is inderdaad ook bestemd aan eenieder aan te wijzen — zonder dat men tot andere opzoeken moet overgaan — dat de wagen regelmatig ingeschreven werd en dat de eigenaar ervan aan zijn verplichtingen betreffende deze inschrijving heeft voldaan.*

De vervalsing van een autonummerplaat valt dienvolgens onder de toepassing van artikel 193 van het Strafwetboek.

3. *In geval van samenloop van de aan het Hof onderworpen misdrijven met misdrijven waarover reeds door in kracht van gewijsde getreden arrest beslist werd mag de straf de perken van artikel 60 van het Strafwetboek niet overschrijden, zodat de uit te spreken vervangende gevangenisstraf dient vermengd met de door het vorig arrest uitgesproken vervangende gevangenisstraffen die reeds het wettelijk maximum bereiken.*

O.M. t/V.

Gezien het arrest van het Hof van Cassatie de dato 13 juni 1960 waardoor de zaak naar het Hof van Beroep te Brussel verwezen werd;

Overwegende dat de beroepen regelmatig zijn naar vorm en tijd;

Overwegende dat de feiten van valsheid en gebruik ervan uit hoofde van dewelke betichte vervolgd wordt door beschikking de dato 28 april 1959 door de raadkamer der rechtbank van eerste aanleg te Brugge, na aanneming van verzachtende omstandigheden, naar de correctionele rechtbank verwezen werden;

Overwegende dat de correctionele rechtbank door deze verwijzing regelmatig gevat werd van feiten die binnen haar bevoegdheid vallen;

Overwegende dat de rechtsmachten ten gronde onbevoegd zijn om de wettelijkheid der beslissingen van de onderzoeksmachten te onderzoeken;

Dat namelijk de beschikkingen en arresten van verwijzing, regelmatig naar vorm en vreemd aan de bevoegdheid, de rechter ten gronde vatten en al hun

uitwerksels behouden zolang ze door het Hof van Verbreking niet te niet gedaan worden (Verbreking 30 november 1920, Pas. 1921, I, 153; id. 11 maart 1940, Pas. 1940, I, 87; Braas : Précis de procédure pénale, 1950, n° 443; Les Nouvelles, Procédure Pénale, I, 1 « Instruction - La Chambre du Conseil », n° 349);

Overwegende derhalve dat de regelmatigheid der akten die de verwijzing naar de correctionele rechtbank voorafgingen, in de huidige staat der rechtspleging, niet mag onderzocht worden;

Overwegende dat over de feiten van valsheid in geschriften en gebruik ervan waarvan het Hof gevat is geen definitieve beslissing ten gronde gewezen werd ter gelegenheid van vroegere vervolgingen;

Dat het Hof van Beroep te Gent zich bij arrest de dato 17 januari 1959 — in kracht van gewijsde gegaan — beperkt heeft zich onbevoegd te verklaren om over deze feiten te beslissen, daar ze in de termen van artikel 184 van het strafwetboek gekwalificeerd waren, alswaanneer het Hof van Gent van mening was dat ze dienden gekwalificeerd als zijnde een inbreuk op artikels 196 en 197 van het strafwetboek, misdaden die niet gecorrectionaliseerd waren geworden;

Overwegende dat het principe « non bis in idem » door betichte aangehaald dus niet van toepassing is;

Overwegende dat het vaststaat dat betichte op 3 en 10 april 1958 een autowagen voerde voorzien van de nummerplaat 74V05, die vals is;

Overwegende dat een autonummerplaat de bevestiging uitmaakt van de inschrijving van de wagen bij de dienst van het wegverkeer;

Overwegende dat de nummers waardoor zulke plaat samengesteld wordt niet alleen geschreven tekens zijn die tot de individualisatie van de wagen en van zijn eigenaar dienen, maar dat ze de uitdrukking zijn van een gedachte die op zich zelve volstaat; dat de nummerplaat inderdaad ook bestemd is aan eenieder aan te wijzen — zonder dat men tot andere opzoeken moet overgaan — dat de wagen regelmatig ingeschreven werd en dat de eigenaar ervan aan zijn verplichtingen in betrekking met deze inschrijving heeft voldaan;

Overwegende dat de vervalsing van een autonummerplaat dienvolgens onder de toepassing valt van artikel 193 van het strafwetboek en niet onder de toepassing van artikel 184 van het strafwetboek;

Overwegende dat het ter zake niet ten genoegen van recht bewezen is dat de autonummerplaat 74V05 door verdachte nagemaakt werd, maar dat het bewezen is dat betichte met bedrieglijk opzet of met het oogmerk om te schaden van bedoelde valse plaat gebruik heeft gemaakt, wetende dat zij vals was;

Overwegende dat betichte beweert dat er samenhang bestaat tussen de feiten die thans ten zijne laste weerhouden worden en de feiten waarvoor hij vroeger veroordeeld werd, zodat slechts een straf zou kunnen worden uitgesproken en de door het Hof uit te spreken straf door de vroegere uitgesproken straffen opgeslorpt zou zijn;

Overwegende dat betichte een verwarring maakt tussen de gevolgen spruitende uit de samenhang van misdrijven en deze van de ééndaadse samenloop;

Overwegende dat er ter zake weliswaar samenloop van misdrijven is, maar geen ééndaadse samenloop, tussen de feiten van gebruik van een valse autonummerplaat en de andere misdrijven uit hoofde van dewelke betichte veroordeeld werd bij arrest van het Hof van beroep te Gent de dato 17 januari 1959, in kraacht van gewijsde gegaan;

Dat er geen sprake van ééndaadse samenloop kan zijn tussen het gebruik van een valse autonummerplaat

en de feiten waarvoor betichte op vervolging van de administratie der Douanen en Accijnzen veroordeeld werd;

Overwegende daarenboven dat het Hof van Beroep te Gent in haar arrest van 17 januari 1959, slechts aangenomen heeft dat de feiten van wederspanningheid, van vrijwillige slagen en van verhindering van het verkeer (inbreuk op artikel 8 van het koninklijk besluit van 8 april 1954) met éénzelfde inzicht gepleegd werden, zodat ze met één enkele straf betuigd werden; dat voor de andere de eenheid van inzicht niet aangenomen werd en onderscheidene straffen uitgesproken werden;

Overwegende dienvolgens dat de voor de feiten van gebruik van valsheid uit te spreken straf door de vroegere uitgesproken straffen niet opgeslorpt is; dat deze feiten door een afzonderlijke straf mogen betuigd en dienen betuigd te worden;

Overwegende dat de hierna uitgesproken straf als een juiste betuiging van de thans weerhouden feiten voorkomt;

Overwegende dat deze straf de perken van artikel 60 van het strafwetboek niet mag overschrijden, zodat de uit te spreken vervangende gevangenisstraf dient vermengd te worden met de door het Hof van Beroep te Gent op 17 januari 1959 uitgesproken vervangende gevangenisstraffen die reeds het wettelijk maximum bereiken;

Om deze redenen :

Het Hof, rechtdoende op tegenspraak en beslissende ingevolge de verwijzing :

Gezien de wetbepalingen in het bestreden vonnis aangehaald, alsook artikels : 60 van het strafwetboek; 211 van het wetboek van strafvordering; 24 van de wet van 15 juni 1935 ; ter zitting aangeduid door de heer Voorzitter;

Ontvangt de beroepen;

Doet het bestreden vonnis te niet, wijzigende :

Zegt dat de feiten van gebruik van valsheid alléén bewezen zijn,

Veroordeelt betichte uit dien hoofde tot een maand gevangenisstraf en tot een geldboete van 50.000 fr. vermeerderd met 190 - opdecimen en alzo gebracht op 1.000 fr. of, bij gebrek aan betaling binnen de wettelijke termijn, zal mogen vervangen worden door een gevangenzitting van 15 dagen;

Zegt dat deze vervangende gevangenisstraf zich vermengt met de vervangende gevangenisstraffen voorzien door het arrest van het Hof van Beroep te Gent de dato 10 januari 1959;

Spreekt betichte vrij voor het overige;

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

3e Kamer. — 28 november 1960.

Alleenrechtsprekend rechter : M. Van Camp.

O.M. : M. Kinart.

Advokaten : Mrs. Van den Heuvel en Rombaut.

1. **Excecutie.** — Verschillende uitvoerbare titels kunnen samen wettelijk bestaan.
2. **Onderhoudsgeld.** — Bevelen krachtens art. 221 B.W. blijven uitvoerbaar tijdens de procedure van echtscheiding, zolang de bevoegde rechter in kortgeding geen uitspraak heeft gedaan. — Beoordeling van de omvang der uitvoerbaarheid door de Rechtbank.

1. *Verschillende uitvoerbare titels kunnen wettelijk bestaan.*
2. *Alhoewel artikel 221 B.W. slechts van toepassing blijft zolang een procedure van echtscheiding niet is ingeleid, mag uit dit feit niet worden afgeleid, dat de krachtens artikel 221 B.W. uitgesproken bevelen inzake onderhoudsgeld ambtshalve hun kracht verliezen.*

Zowel de beslissingen van de vrederechter krachtens artikel 218 B.W. als de beslissingen van de voorzitter krachtens de artikelen 221 en 288 B.W. betreffende de onderhoudsverplichtingen tussen de echtgenoten gedurende het huwelijk. Deze maatregelen vervallen derhalve slechts van ambtswege voor de toekomst vanaf de overschrijving der echtscheiding in de registers van de burgerlijke stand. Om die reden ook, en niet alleen op grond van artikel 219, lid 6 B.W., bepalend dat niettegenstaande de ingestelde eis tot echtscheiding het door de vrederechter gewezen vonnis uitvoerbaar is tot dat de rechtbank of de rechter in kortgeding uitspraak hebben gedaan, blijft de titel, waarbij een onderhoudsgeld is toegekend, tijdens de procedure van echtscheiding bestaan, zolang hij niet gewijzigd wordt door de alsdan bevoegde rechter, vermits hij een wettelijke verplichting bekrachtigt, die volgens de wettelijke normen door een bevoegde rechtsmacht werd gewaardeerd.

Het krachtens artikel 221 B.W. ter zake van onderhoudsgeld gewezen bevel blijft tijdens de procedure van echtscheiding voor de daarin bepaalde duur en onder voorbehoud van wijziging door de bevoegde rechter in kortgeding uitvoerbaar. Evenwel zal de omvang van de uitvoerbaarheid de volgens feitelijke toestand op het tijdstip van het indienen van de echtscheidingseis door de rechtbank moeten beoordeeld worden.

Loeckx t/ Winkelmans.

Overwegende dat de procedure van derden-beslag regelmatig is naar de vorm;

Overwegende dat de eis strekt tot geldigverklaring van het beslag onder derden ten verzoeken van aanlegster bij exploit van deurwaarder Ad. Schnaphauf te Antwerpen in datum van 11 juli 1960, lastens verweerder, in handen van dezès werkgever, de N.V. Boomse Metaalwerken, in uitvoering van een bevel gewezen door de Heer Voorzitter dezer Rechtbank op grond van art. 221 par. 1 B.W., dd. 25 mei 1960, hetwelk huidige verweerder veroordeelt in betaling van een onderhoudsgeld van 2.400,— fr. voor aanlegster en kind, in plaats van 50 % afhouding op het loon van verweerder;

Overwegende dat ingevolge dit bevel het beslag gelegd werd voor :

1) nog verschuldigd onderhoudsgeld vanaf april 1960 : 1.440 fr., mei 1960 : 2.400 fr., juni 1960 : 2.400 fr., juli 1960 : 2.400 fr., samen 8.640 fr.;

2) vanaf 1 augustus 1960 maandelijks betalingen van ieder 2.400 fr. (tot 13 oktober 1960, vermits het bevel tot die datum beperkt is);

I. *Dubbele uitvoerbare titel :*

Overwegende dat verweerder aanvoert dat het bevel van 25 mei 1960, waarop het beslag gesteund is, op verzet gevelde werd tegen de bevelen bij verstek van 13 april en 4 mei 1960; dat het bevel van 13 april aanlegster een afhouding van loon van 50 % toestond met afzonderlijke woonst en hoede van het kind, terwijl het bevel van 4 mei 1960 verweerder verbood de echte-

lijke woonst te betreden; dat het bevel op verzet de machtiging tot rechtstreekse afhouding niet uitdrukkelijk intrekt zodat aanlegster reeds een uitvoerbare titel zou hebben;

Overwegende echter dat dit argument niet kan weerhouden worden vermits terecht verweerder in zelfde besluiten vermeldt, hierin niet tegengesproken door aanlegster, dat de toekenning van een afhouding van loon bij toepassing van art. 221 B.W. een machtsoverschrijding uitmaakt, zodat de Heer Voorzitter blijkbaar door zijn bevel van 25 mei 1960 deze machtiging heeft willen intrekken;

Overwegende ten overvloede dat zelfs moest de Heer Voorzitter de bedoeling gehad hebben deze machtiging te behouden (quod non), op heden de onontvankelijkheid van de huidige vraag niet zou mogen opgeworpen worden vermits verscheidene uitvoerbare titels wettelijk kunnen samen bestaan (Verbrek. 18 januari 1924 - Pas. I 138), zodat alleszins de Rechtbank op heden eventueel zou dienen rekening te houden met de andere titel vervat in het bevel, vermits de noodzakelijke betekenissen gebeurden;

II. Geldigheidsduur van het bevel op grond van artikel 221 B.W. in zake onderhoudsgeld :

Overwegende dat de echtscheiding werd ingeleid door verweerder op 2 juni 1960 en de voorlopige maatregelen tijdens deze procedure werden geregeld bij bevel in kortgeding van 18 oktober 1960;

Overwegende dat verweerder opwerpt dat het bevel op grond van art. 221 B.W., alhoewel geldig volgens de termen tot 13 oktober 1960, ambtshalve vervallen is sedert de inleiding der echtscheidingsprocedure op 2 juni 1960, zodat slechts de onderhoudsgelden vervallen op 13 april en 13 mei 1960, hetzij 2 x 2.400 fr., kunnen gevorderd worden en de eis ongegrond zou dienen verklaard voor het overige;

Overwegende dat verweerder terecht opmerkt dat art. 221 B.W. slechts van toepassing blijft zolang de procedure van echtscheiding niet is ingeleid;

Overwegende dat zulks hem echter niet toelaat hieruit af te leiden dat de bevelen in zake onderhoudsgeld, uitgesproken op grond van art. 221 B.W., ambtshalve hun kracht zouden verliezen;

Overwegende dat immers b.v.b. art. 221 B.W., al. 4 uitdrukkelijk bepaalt dat de overschrijving van het bevel houdende verbod de voor hypotheek vatbare goederen te vervreemden geldt voor de duur van het verbod bepaald in de beschikking en zoniet voor zes maanden;

Overwegende dat verweerder een argument a contrario meent te vinden in art. 219 par. 6 B.W., waar, niettegenstaande de ingediende eis tot echtscheiding of scheiding van tafel en bed, het vonnis van de Vrederechter in zake machtiging tot afhouding uitvoerbaar wordt verklaard totdat de Rechtbank of de Rechter in kortgeding uitspraak heeft gedaan;

Overwegende nochtans dat, redenerende volgens de algemene beginselen dit eerder bij analogie als een behoud der uitvoerbare kracht voorkomt, althans voor wat de beschikking nopens het onderhoudsgeld betreft;

Overwegende inderdaad dat zowel de beslissingen van de Vrederechter op grond van art. 218 B.W., van de Voorzitter op grond van art. 221 B.W. en op grond van art. 268 B.W., in dit verband een toepassing zijn van de onderhoudsverplichting tussen echtgenoten gedurende het huwelijk;

Overwegende derhalve dat om die reden al deze maatregelen, en niet alleen deze in kortgeding genomen, van ambtswege vervallen voor de toekomst vanaf de overschrijving op de registers van de Burgerlijke Stand

vermits er geen huwelijk en derhalve geen onderhoudsverplichting tussen echtgenoten meer bestaat;

Overwegende dat ook om die reden de titel die onderhoudsgeld toekent blijft bestaan tijdens de procedure in echtscheiding, zolang hij niet gewijzigd wordt door de op dit ogenblik bevoegde instantie, omdat hij eenvoudig een wettelijke verplichting bekrachtigt, die werd gewaardeerd volgens de wettelijke normen door een bevoegde rechtsmacht;

Overwegende immers dat de verplichting tot bijstand steeds dient uitgevoerd welke ook de fouten en tekortkomingen van de schuldeiser zijn, vermits het een wettelijke verplichting is en de exceptio non adimpleti contractus niet kan ingeroepen worden tijdens het huwelijk; dat het enige verschil er in bestaat dat :

1) in geval van feitelijke scheiding de plaats waar de verplichting zal dienen uitgevoerd te worden zal afhangen van het feit of de schuldeiser al dan niet verantwoordelijk is voor de scheiding,

2) tijdens de procedure in echtscheiding de wederzijdse grieven niet mogen onderzocht worden; (Depage T. I, éd. 1939 n. 705 in fine);

Overwegende dat derhalve dient beslist dat de beslissing op grond van art. 221 B.W. in zake onderhoudsgeld uitvoerbaar blijft tijdens de procedure in echtscheiding voor de duur erin vermeld, behoudens wijziging door de bevoegde Rechter in kortgeding;

Overwegende evenwel dat de omvang van deze uitvoerbaarheid dient beoordeeld volgens de feitelijke toestand bestaande op het ogenblik van het inleiden der echtscheiding;

Overwegende dat dient vastgesteld dat het bevel op grond van art. 221 B.W. een onderhoudsgeld vaststelde van 2.400 fr. per maand voor aanlegster en kind; dat de echtscheiding werd ingeleid op 2 juni 1960 en verweerder reeds enkele dagen nadien het kind van partijen ging opeisen dat sedertdien onafgebroken bij hem is gebleven en waarvan hem in kortgeding de hoede werd toegekend op 18 oktober 1960;

Overwegende derhalve dat voor wat het onderhoud van het kind sinds begin juni 1960 betreft, het bevel van 25 mei 1960 werd uitgevoerd door verweerder ten zijnen huize;

Overwegende dat aldus het bevel van 25 mei 1960 slechts uitvoerbaar blijft sinds begin juni 1960 voor wat het onderhoudsgeld van aanlegster alleen betreft;

Overwegende dat tot ventilering van het gedeelte onderhoudsgeld toekomende aan aanlegster alleen de Rechtbank zich dient te steunen op de appreciatie van de Rechter in kortgeding die het onderhoudsgeld aan aanlegster verschuldigd begrootte op 500 fr. per maand zodat het bevel van 25 mei 1960 geldige uitvoerbare titel vormt voor :

op 13 april 1960 :	2.400 fr.
op 13 mei 1960 :	2.400 fr.
op 13 juni 1960 :	500 fr.
op 13 juli 1960 :	500 fr.
op 13 augustus 1960 :	500 fr.
op 13 september 1960,	
tot 13 oktober :	500 fr.
	6.800 fr.

Overwegende weliswaar dat aanlegster beroep heeft aangetekend tegen het bevel in kortgeding van 18 oktober 1960;

Overwegende nochtans dat de bevelen in kortgeding uitvoerbaar zijn bij voorraad en aanlegster een uitvoerbare titel behoudt voor het overige van het achterstallige onderhoudsgeld zo haar beroep mocht leiden tot een verhoging;

III. Berusting in de niet-uitvoerbaarheid.

Overwegende dat verweerder ten onrechte, als bewijs van berusting in de niet-uitvoerbaarheid van het bevel van 25 mei 1960 tegen aanlegster, opwerpt dat verweerder enkele dagen na de inleiding der echtscheiding het kind zonder protest zou opgeëist hebben;

Overwegende inderdaad dat aanlegster aantoonde dat zij tegen deze handelwijze klacht heeft neergelegd dd. 1 juni 1960 en 15 juli 1960, Not. 26.610/60 en 26960/60, die evenwel zonder gevolg werd gerangschikt;

Om deze redenen :

De Rechtbank,

Gehoord het grotendeels eensluidend advies van de heer A. Kinart, Substituut-Procureur des Konings, gegeven in de Nederlandse taal, ter openbare zitting van 28 november 1960;

Rechtdoende op tegenspraak;

Alle andere of strijdige besluiten verwerpende;

Verklaart de eis ontvankelijk en gedeeltelijk gegrond;

Verklaart het beslag onder derden gelegd volgens geboekt exploit van het ambt van deurwaarder Ad. Schnaphauf te Antwerpen in datum van 11 juli 1960, ten verzoeken van aanlegster en lastens verweerder, in handen van de Naamloze Vennootschap Boomse Metaalwerken, gevestigd te Boom, goed en geldig tot beloop van 6.800 fr. (13 april tot 13 mei 1960 : 2.400 fr., 13 mei tot 13 juni 1960 : 2.400 fr., 13 juni tot 13 juli 1960 : 500 fr., 13 juli tot 13 augustus 1960 : 500 fr., 13 augustus tot 13 september 1960 : 500 fr., 13 september tot 13 oktober 1960 : 500 fr.);

Beveelt dat de sommen waarvan de derde beslagene zich tegenover verweerder schuldig zal verklaren of geoordeeld worden door haar zullen gestort worden in handen van eiseres tot beloop van haar bovenvermelde schuldvordering in hoofdsom, intresten en kosten of zo het moest blijken dat de derde-beslagene partij in het bezit is van roerende voorwerpen toebehorende aan verweerder, machtigt eiseres deze voorwerpen te doen verkopen tot beloop of op afkorting van haar schuldvordering in hoofdsom, intresten en kosten;

Veroordeelt verweerder tot 3/4 der kosten der procedure van beslag, 1/4 ten laste blijvende van aanlegster;

Verklaart huidig vonnis uitvoerbaar niettegenstaande alle verhaal en zonder borgstelling.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

2e Kamer — 28 november 1960.

Voorzitter : M. E. Ceulemans.

Rechters : MM. J. Verhoeven en H. Van Hecke.

O.M. : M. J. Van Hoeylandt.

Advokaat : Mr. R. Bruneel.

Wet van 27 juni 1960 op de toelaatbaarheid van de echtscheiding wanneer ten minste één van de echtgenoten een vreemdeling is. — Actuele toepassing.

Over de waarde van een eis tot echtscheiding, ingesteld vóór de wet van 27 juni 1960, dient thans geoordeeld te worden op grond van deze wet.

Een nieuwe wet dient zo haast mogelijk toegepast te worden in het heden en voor de toekomst, en ook op de nog niet verworven gevolgen van rechtshandelingen en rechtsfeiten welke zich voorgedaan hebben onder het regime van de afgeschafte

wet. Dit geldt ook voor de wetten betreffende de staat van de personen, en deze betreffende de bevoegdheid en de rechtspleging. Tegenover een nieuwe wet die de openbare orde aanbelangt kan men geen enkel verworven recht doen gelden.

Art. 2 van de wet van 27 juni 1960 heeft tot doel ten behoeve van de echtgenoot die van Belgische nationaliteit is, het echtscheidingsprobleem te onttrekken aan de invloed van de vreemde nationale wet van de medeëchtgenoot.

V. t. M.

Overwegende dat blijkens een getuigschrift afgeleverd door het vreemdelingenbureau van het Politiecommissariaat de verstekmakende verweerder van Paraguaanse nationaliteit is;

Dat, vermits in de Paraguaanse wetgeving de echtscheiding niet voorzien wordt, de eis ongetwijfeld had moeten afgewezen worden onder het regime dat ten onzent in voege was vóór de wet van 27 juni 1960 op de toelaatbaarheid van de echtscheiding wanneer ten minste één van de echtgenoten een vreemdeling is;

Dat huidige zaak weliswaar aangevat werd onder het regime van de oude wet, maar dat over haar waarde dient geoordeeld op het ogenblik waarop de nieuwe wet reeds van kracht is;

Overwegende dat de vraag welke maatstaf hierbij dient aangelegd, opgelost moet worden aan de hand van het beginsel van de niet-retroactiviteit der wetten, uitgedrukt in art. 2 Burgerlijk Wetboek;

Overwegende dat De Page zeer gevat opmerkt dat het beginsel een stilzwijgend corollarium oproept, te weten dat de nieuwe wet zo haast mogelijk dient toegepast op het heden en voor de toekomst, en zulks ook de nog niet verworven gevolgen van rechtshandelingen en rechtsfeiten welke zich voorgedaan hebben onder het regime van de afgeschafte wet (De Page, I, Nrs 228 en 231 B);

Dat dit ook het geval is voor de wetten betreffende de staat van de personen, en deze betreffende de bevoegdheid (de ontvankelijkheid) en de rechtspleging; dat men bovendien tegenover een nieuwe wet die de openbare orde aanbelangt geen enkel « verworven recht » kan doen gelden (De Page, id., nr 232);

Overwegende, derhalve, dat alhoewel de huidige eis had moeten afgewezen worden onder het regime van de oude wet, hij thans dient beoordeeld in het licht van de nieuwe wet, waarvan art. 2 klaarblijkelijk voor doel heeft ten behoeve van de echtgenoot welke van Belgische nationaliteit is, het echtscheidingsprobleem te onttrekken aan de invloed van de vreemde nationale wet van de medeëchtgenoot;

Overwegende dat het uitvaardigen van de nieuwe wet impliciet beduidt dat de wetgever het oud regime niet goed of minder goed acht, en dat vermits de nieuwe wet bovendien voor de Belgische echtgenoot breder en ruimer is dan de oude, het niet zou overeenstemmen met de inzichten van de wetgever, aanlegster op te leggen haar geding dat nog in geen opzicht beslecht werd te herbeginnen onder voorwendsel dat het niet ontvankelijk zou geweest zijn onder het thans afgeschafte regime;

Ten gronde :

Overwegende dat de zaak niet in staat is, maar dat aanlegster het bewijs aanbiedt van vijf feiten;

Dat het Openbaar Ministerie bezwaar oppert tegen feiten 4 en 5 vermits deze niet als zodanig figureren in het verzoekschrift;

Dat deze feiten echter een nadere toelichting of een voortzetting uitmaken van hetgeen voorzien is in de twee voorlaatste zinnen van dit verzoekschrift;

Om deze redenen,

De Rechtbank,

Gehoord in openbare terechtzitting de heer J. Van Hoeylandt, Substituut-Procureur des Konings, in zijn grotendeels eensluidend advies, gegeven in de Nederlandse taal,

Rechtdoende bij verstek,

Verklaart de vraag ontvankelijk en de rechtspleging regelmatig; Vooraleer ten gronde te beslissen,

Alle andere of strijdige besluiten verwerpend,

Laat aanlegster toe, door alle middelen van recht, getuigen inbegrepen, de volgende feiten te bewijzen: kosten voorbehouden.

CORRECTIONELE RECHTBANK TE BRUSSEL

20e Kamer. — 13 februari 1960.

Voorzitter: M. Henaux.

Rechters: MM. Squilbecq en Grondel.

O.M.: M. Dierckx de Casterlé.

Advokaten: Mrs. R. de Brabander en Bouciqué.

Schadevergoeding. — Bestendige werkonbekwaamheid. — 20 %. — Brievenbesteller. — Geen loonverlies. — Vermindering van productiecapaciteit op de algemene arbeidsmarkt en handicap om bevordering te bekomen. — Materiële schade: kapitalisatie. — Morele schade: 35.000 F.

Een brievenbesteller (48 jaar) met 20 % bestendige werkonbekwaamheid ingevolge ongeval veroorzaakt door een derde, heeft niettegenstaande de afwezigheid van loonsvermindering, toch een materiële schade voortvloeiend uit zijn vermindering van productiecapaciteit op de algemene arbeidsmarkt, zijn handicap om bevordering te bekomen en het risico op disponibiliteit gesteld te worden; zijn materiële schade wordt berekend volgens stelsel der kapitalisatie (167.658 F); morele schade: 35.000 F.

O.M. en Michiels t./Trienpont en N.M.B.S.

Gelet op het vroeger voorgevallene in deze zaak en onder andere:

a) het vonnis dd. 9 oktober 1957 waardoor deze rechtbank bestatigd heeft «dat Trienpont de schade berokkend door het verkeersongeval schuldig blijft», een provisioneel bedrag toegekend heeft en een wetsdokter aangesteld heeft;

b) het vonnis van 20 juni 1958, dat een nieuw provisioneel bedrag aan het slachtoffer toegekend heeft en dat de wetsdokter met een bekommende opdracht gelast heeft;

c) het medisch verslag door deze dokter neergelegd; Gezien de besluiten van de partijen en het medisch verslag waarvan sprake;

Overwegende dat de wetsdokter Enderlé de definitieve gevolgen van het ongeval vastgesteld heeft; dat volgens hem, rekening houdend met de gewone beoordelingselementen, er een bestendige gedeeltelijke werkonbekwaamheid van 20 % blijft bestaan, vanaf 14 december 1958, datum van de consolidatie;

Overwegende dat betichte de aanvraag van eiser op

materiële schade ingevolge deze onbekwaamheid, betwist, voor de reden dat het slachtoffer, die brievenbesteller is bij de Regie der Posterijen, werkelijk geen loonsvermindering heeft noch zou ondergaan vermits deze werkgever de wedde van het slachtoffer niet zal verminderen;

Overwegende dat betichte uit het oog schijnt te verliezen dat het slachtoffer aangetast is van een werkonbekwaamheid die zijn productiecapaciteit op de algemene markt van het werk vermindert; dat het niet zeker is dat hij zijn leven lang bediende zal blijven aan de P.T.T. en dat zelfs in deze laatste hypothese hij gehandicapt blijft om bevordering te bekomen; dat hij zelfs, gelijk hij het doet opmerken, het risico loopt op indisponibiliteit gesteld te worden door het feit van deze onbekwaamheid;

Dat de aanvraag van de burgerlijke partij betreffende de berekening van haar schade aldus rekening moet houden met deze werkonbekwaamheid van 20 %;

Berekening:

Overwegende dat het vaststaat dat de burgerlijke partij op pensioen zal gesteld worden op de ouderdom van 65 jaar; dat gezien haar ouderdom van 48 jaar, op het ogenblik van de consolidatie, de winstgevend overleving van 17 jaar als basis van de berekening dient genomen te worden, en niet physiologische overleving van 23 jaar zoals de burgerlijke partij zou wensen;

Overwegende, weliswaar, dat vanaf dien ouderdom, de burgerlijke partij van een verminderd pensioen mischien zal genieten en in alle geval aangetast zal blijven van de vermindering van werkkraft en capaciteit door de wetsdokter beschreven;

Dat de rechtbank nochtans deze laatste schade bij gebrek aan vaste gegevens niet anders dan ex aequo et bono kan schatten;

Dat er aanleiding bestaat dit deel van de schade aan de morele schade toe te voegen;

Medische kosten:

Overwegende dat deze een bedrag van 13.729 frank bereiken; dat dit niet betwist werd;

Materiële schade:

Overwegende dat de volgende berekening dient aangenomen te worden:

- winstgevend overleving: 17 jaar
- constante waarde voor een rente van 1 F aan 4,5 % volgens tabel van Dillaerts: 11.7072
- jaarlijkse wedde van de burgerlijke partij: 71.600 F
- 20 % van deze wedde: 14.320 F
- kapitaal van een rente van 14.320 F:
 $14.320 \times 11.7072 = 167.658 \text{ F.}$

Zedelijke schade, inbegrepen het gedeelte van de stoffelijke schade hoger vermeld:

Overwegende dat de burgerlijke partij, ten gevolge van het ongeval, een hersenschudding, verschillende letsels en een breuk van het 5de middelhandsbeen opgelopen heeft;

Dat zij een week in verzorging in een hospitaal is gebleven en ongeveer zes weken totaal werkonbekwaam gebleven is;

Dat gezien deze toestand de morele schade door de burgerlijke partij mag geschat worden ex aequo et bono op 35.000 frank, hierin begrepen het gedeelte van haar stoffelijke schade die aan een juiste berekening ontsnapt;

Overwegende dat, rekening gehouden met de provisionele vergoeding reeds aan de burgerlijke partij toegekend, de rekening tussen partijen zoals volgt voorkomt :

— materiële schade	F 167.658,—
— geneeskundige kosten	17.729,—
— zedelijke schade	35.000,—
	F 216.387,—
— min provisionele vergoeding	26.000,—
Totaal	F 190.387,—

Om deze redenen :

De Rechtbank,

Gelet op artikels 4 van de wet van 17 april 1989; 11, 12, 16, 31 tot en met 37 en 41 van de wet van 15 juni 1935; 1382 en 1384 van het Burgerlijk Wetboek; 44 van het Wetboek van Strafrecht; 66, 182 en 183 van het Wetboek van Strafvordering; waarvan de Voorzitter de beschikkingen aangeduid heeft;

Rechtsprekende na tegenspraak en in de voortzetting van het geding;

Veroordeelt de rechtstreeks gedaagden Trienpont Philippus en de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen, solidaire te betalen aan de burgerlijke en dagende partij Michiels Frans, ten titel van schadevergoeding, de som van 190.387 frank, vermeerderd met de gerechtelijke intresten en de kosten jegens gezegde burgerlijke partij, daarin begrepen de kosten van des deskundige verslagen en tot op heden berekend op 8.545 frank;

Wijst de burgerlijke partij af voor het overige van haar eis.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ST-NIKLAAS

1e Kamer. — 6 september 1960.

Voorzitter : M. Dirix.

Rechters : M.M. Elewaut en Maes.

Referendaris : M. Cloquet.

Advokaten : Mrs. De Cuyper en Schuerman.

Daad van koophandel. — Landbouwer, die tevens handel drijft in de eigen landbouwprodukten. — Toepasselijkheid van de regelen van het B.W. omtrent het bewijs en van de wet op de bevoegdheid ten aanzien van rechtshandelingen betreffende het landbouwbedrijf.

De verbintenis van een landbouwer om aan een ander toebehorende dieren te verzorgen is geen handelsdaad.

Deze verbintenis houdt geen verband met de door de landbouwer gedreven handel, bestaande uit de verkoop van de door zijn bedrijf gewonnen produkten.

Rechtshandelingen ter zake van het landbouwbedrijf zijn van civielrechtelijke aard, zodat de regelen van het B.W. betreffende het bewijs en van de wet op de bevoegdheid hierop toepasselijk zijn.

Van Wouwe t/ Mr. Snoeck qq. (faillissement Heirbaut)

Overwegende dat de vordering tot de teruggave strekt van twee koeien die op de dag van het faillissement in het bezit waren van de heer Heirbaut;

Overwegende dat de heer Heirbaut staande houdt

dat eiser zou dienen te bewijzen dat het vermoeden van artikel 2279 B.W. in onderhavig geval door de schuldenaar niet kan ingeroepen worden;

Overwegende dat eiser beweert gezegde twee koeien op 18 september 1959 aan René Heirbaut toevertrouwd te hebben om ze te voeren;

Overwegende bovendien dat het voorgebracht geschrift waarvan de bewoordingen nochtans wederkerige verbintenissen vaststellen, niet vermeldt dat het in dubbel opgemaakt werd en in feite niet blijkt in dubbel opgemaakt te zijn geweest;

Overwegende dat weliswaar de voorwaarde van de vaste datum niet vereist is in zake bewijsvoering tussen handelaars;

doch dat de rechtsdaad waarvan sprake juist geen daad van Koophandel is en dat de bestanddelen van de zaak aantonen dat gezegde daad vreemd is aan de handel van de heer Heirbaut;

Overwegende dat de gefailleerde inderdaad nog bij de Land- en Tuinbouwteiling op 15 mei 1960 zich aangegeven heeft als hebbende het hoofdberoep van landbouwer;

Overwegende dat het feit dat René Heirbaut naast zijn bedrijf van landbouwer een handel uitbaat met het oog op de verkoop van enkele producten van zijn landbouwbedrijf, hem niet doet ontsnappen aan de regelen van het B.W. wat betreft het bewijs van de civielrechtelijke rechtshandelingen in verband met dit landbouwbedrijf en wat betreft de bevoegdheid van de Rechtbanken om over dergelijke rechtshandelingen te oordelen;

Om deze redenen :

de Rechtbank, gelet op artikels 2 en 30 tot 42 van de wet van 15 juni 1935 die nageleefd werden,

Gehoord in zijn verslag de heer Etienne Belpaire, Rechter commissaris;

Verklaart zich onbevoegd *ratione materiae*, wijst derhalve de vordering van de hand als niet ontvankelijk;

Verwijst eiser in de kosten.

BOEKBESPREKING

Chr. DEBUYST, G. LEJOUR et A. RACINE. — Petits voleurs de grands magasins. — Centre d'étude de la délinquance juvénile. Publication n° 5, Brussel, 1960. 133 p.

Het Centre d'étude de la délinquance juvénile te Brussel, dat reeds zoveel merkwaardige publicaties deed verschijnen, heeft thans een studie uitgegeven over de diefstallen gepleegd door kinderen in grote magazijnen. Dit is inderdaad een probleem dat voor de jeugdbescherming van ongemeen belang is.

De methode die aangewend werd is ten eerste doeltreffend gebleken. In vier grootwarenhuizen te Brussel hebben enkele sociale assistenten zich opgesteld gedurende een viertal weken ten einde van dichtbij al de gevallen van diefstal, gepleegd door kinderen, te volgen en uit te diepen. Dit geschiedde natuurlijk in volledige overeenstemming met het bestuur van de grootwarenhuizen. De thans gepubliceerde studie geeft dan achtereenvolgens de methode aan die gebruikt werd bij de aanhouding van de plichtigen, die op zeer discrete wijze diende te geschieden, en verder deze van de ondervraging, die natuurlijk diende plaats te hebben met zeer bijzondere omzichtigheid, ten einde de jonge

gemoederen niet te kwetsen en ze niet te sluiten voor elke invloed. Verder diende dan nog het contact gelegd met de ouders van deze kinderen en een onderzoek ingesteld naar hun levenswijze en de sociale toestand van hun ouders.

Gedurende de tijd dat de proefneming plaats had werden 28 jonge delinquenten, die zich plichtig hadden gemaakt aan diefstal, betrappt en ondervraagd. De thans gepubliceerde studie geeft voor elk geval een zeer grondig en volledig onderzoek met alle gegevens betreffende geslacht, ouderdom, bezigheid, nationaliteit van de delinquenten, betreffende de wijze waarop de diefstal plaats had, de eventuele hervalling en de weerslag van het vastgesteld feit op het familiaal milieu.

Wat betreft de sociale toestand van de ouders werden zeer grondige enquêtes gehouden waarin men zeer dikwijls de aanleiding van de vastgestelde feiten kon opsporen, terwijl van de andere kant ook meermaals werd vastgesteld dat, niettegenstaande de beste wil van de ouders, de delinquencie van het kind onmogelijk kon verhinderd worden.

Het geval van deze verschillende jonge plichtigen werd dan ook onderzocht in verband met hun leven op school of in het beroepsmilieu, terwijl een belangrijk stuk van het boek besteed is aan de studie van de persoonlijkheid van de kinderen. Hierbij werden verschillende testen aangelegd waarop de reacties buitengewoon verhelderende resultaten hebben gegeven.

De gegevens werden ook onderzocht in verband met de ouderdomsschaal en de conflicten van de puberteit.

Dan wordt het boek besloten met een algemeen overzicht van de factoren die de diefstal in de grootwarenhuizen bevorderen, de individuele factoren van de delinquenten en ten slotte wordt gespeurd naar de maatregelen die van aard zouden kunnen zijn om preventief tegen deze diefstallen te ageren en dergelijke misdrijven te verhinderen.

Dit boek geeft het resultaat van een zeer interessante proefneming en is een waardevolle bijdrage tot de studie van de jeugddelinquencie.

BALIELEVEN

Vlaamse Conferentie der Balie van Antwerpen

Voordracht van Prof. B. A. Van Groningen

Op dinsdag, 21 dezer, richtte de Vlaamse Conferentie der Balie van Antwerpen een belangrijke voordracht in, die buitengewoon veel belangstelling heeft gewekt. Prof. B. A. Van Groningen, hoogleraar aan de Universiteit te Leiden en Voorzitter van de Nederlandse Akademie van Wetenschappen sprak er over «De klassieke oudheid en wij». Het bleek wel dat de vraag of de studie van de klassieke oudheid nog zin heeft in de tegenwoordige tijd een buitengewoon grote belangstelling verwekt, want de ruime Assisenzaal was te klein om het opgekomen publiek plaats te verlenen en talrijke aanwezigen vonden geen zitplaats en moesten staande de voordracht aanhoren. Talrijke hoogwaardigheidsbekleders en een belangrijk gedeelte van de Antwerpse magistratuur woonden de zitting bij. De Consul-Generaal der Nederlanden, de Heer van de Mortel, die deze academische zitting wel onder zijn auspiciën had willen nemen, was eveneens aanwezig.

Na een inleidend woord van de Voorzitter der Conferentie, Mr. Edgar Boonen, hield Prof. Van Groningen zijn voordracht in een rijke taal en in een glasheldere

betoogtrant. Ziehier een beknopte samenvatting van zijn rede.

De volheid van ons leven concentreert zich in het vluchtige heden. Wil men bewust leven, met begrip van wat men doet, dan moet men dat heden begrijpen. Maar dit begrijpen is alleen mogelijk, wanneer wij den blik richten op het verleden. Om twee redenen: vooreerst is het verleden het enige tijdvak, waarvan wij kennis kunnen bezitten: het heden is slechts overgang; de toekomst is onzeker. Ten tweede is het heden uit het verleden voortgekomen en er voor een aanzienlijk deel door bepaald.

Dit geldt voor den afzonderlijken mens, maar ook voor een cultureel samenhangende groep, bij voorbeeld onze Westeuropese wereld. Ook de kennis van deze cultuursituatie en de mogelijkheid, met enige mate van zekerheid in de toekomst te zien, worden bepaald door inzicht in de voorafgaande omstandigheden. Ook hier is het nodig, achteruit te zien, wil men den weg bepalen, dien men verder in wil slaan. Ook wij, de generatie van de zestiger jaren der 20ste eeuw, zijn de kinderen van onze voorgangers; onze cultuur een produkt van die onzer voorvaderen. Wij staan ook in een zeer bepaalde culturele traditie.

Deze traditie gaat terug op een beschaving, die men goed kan typeren door drie steden te noemen: Jerusaleem, de bakermat van de christelijke waarden, die in onze beschaving zijn opgenomen; Athene, dat voor ons het oude Hellas kan vertegenwoordigen; Rome, dat de brug heeft geslagen tot ons West-Europa.

Aan Athene en Griekenland danken wij wetenschap en wijsbegeerte, staatkunde en moraal, democratie en onovertreffbare voorbeelden van kunst. Al deze wezenlijke aspecten van onze hedendaagse cultuur gaan via Rome terug op het oude Griekenland. Het is dus, wil men waarlijk inzicht hebben in het heden, ook hier terug te zien naar het verleden. Het is nodig, dat althans een zeker aantal onzer geregelde aanraking behoudt met die klassieke cultuur.

Wat de rechtswetenschap en het rechtsbestel onzer jaren aangaat, moet men met name terugzien naar Rome. Daar immers is ons westerse recht geboren, hebben geniale juristen de grondslagen gelegd en het gebouw opgericht, dat nog steeds stevig staat. Zonder het Romeinse recht is het onze in zijn wezen, zijn gelijkheid en zijn afwijkingen, niet te doorzien. Daarom zal steeds in onze streken een zeker aantal wetenschappelijke vorsers zich met het Romeinse recht moeten bezighouden. Daarom is het ook gewenst, dat zelfs de jurist, die zich later in de praktijk alleen met het hedendaagse zal bemoeien, in den tijd van zijn vorming aan de Universiteit enige kennis van dat oude recht opdoet, en, om ook dat te begrijpen, niet geheel een vreemde blijft in de oude klassieke wereld.

Deze merkwaardige voordracht oogstte een buitengewoon groot succes.

Worstenfeest op 14 februari 1961

De Vlaamse Conferentie hield dit jaar haar traditioneel Worsten- of Stagistenfeest op Vastenavond, 14 februari, op de «Pérouse». Meer dan honderd confraters waren opgekomen.

Na een uitstekend menu, bestaande uit het gekende «hors d'œuvre varié» van de Pérouse, worsten naar believen en nagerecht, hield Voorzitter Mr. E. Boonen een gevatte tafelrede waarin hij de volgende sprekers uitnodigde de betekenis van de worst en van het worstenfeest te analyseren.

Stafhouder Mr. Roost ging op deze uitdaging in, en had anderzijds het genoegen de aanwezigen de uitstraling der Vlaamse Conferentie aan te tonen door de rubriek «Buitenlandse Zaken» uit het jaarverslag van de Orde der Advokaten te Amsterdam voor te lezen. Deze rubriek vermeldde slechts één gebeurtenis, nl. de viering van het 75-jarig bestaan der Vlaamse Conferentie te Antwerpen. De feestelijkheden werden door Deken Stibbe als «pallierterachtig» omschreven.

Oud-Stafhouder en Erevoorzitter Mr. R. Victor kwam daarna aan het woord. Hij verklaarde dat het worstenfeest voorzeker een voorname plaats innam in de rangorde van waarden, maar vroeg de bijzondere aandacht der vergadering voor de voordracht die zou doorgaan op 21 februari in de Assisenzaal, en waarop Prof. B. A. Van Groningen het woord zou voeren over «De Klassieke Oudheid en Wij».

De ouderdomsdeken Mr. Fr. Wittemanss meende elk jaar jonger te worden, dank zij de worst, en zijn indisch-theosophische wereldbeschouwing. Hij boorde verder naar de diepere betekenis van de worst, om bij de hansworst te belanden.

Tot slot brachten vijf jonge confraters, Mrs. M. Ver-rycken, M. Van Walle, Fr. Erdman, J. Deprez en F. Buyckx, de lang verwachte stagistenrevue. Het werd een zeer opgemerkte prestatie. De uitbeelding van een «premier» en bepaalde liedjes bleven gedurende dagen het gespreksonderwerp in de wandelzalen. Unaniem was het oordeel der ouderen, dat zelden zulke hoogtepunten door een stagistenrevue werden bereikt.

I. De Weerd.

Vlaams Pleitgenootschap bij de Balie te Brussel Plechtige openingszitting van 18 februari 1961

Op zaterdag 18 februari ll. hield het Vlaams Pleitgenootschap bij de Balie te Brussel haar plechtige openingszitting in de grote zaal van het Hof van Cassatie.

Wanneer Mr J. Van Waeg de zitting opende waren zeer talrijke hoogwaardigheidsbekleders aanwezig en al de korpsoversten van de magistratuur hadden er aan gehouden deze zitting bij te wonen. Ook de heer Struye, voorzitter van de Senaat, was aanwezig. Belangrijke delegaties van de Nederlandse balie alsook van Belgische balies en zusterconferenties woonden de zitting bij.

Na de traditionele oproeping van de voor het Vaderland gestorven confraters dankte de voorzitter Mr Van Waeg de aanwezigen en gaf dan het woord aan Mr Karl Croes om zijn rede uit te spreken over het onderwerp «Voldoet onze faillissementswet nog?»

Onze lezers zullen in tegenwoordig nummer de volledige tekst van deze rede vinden, alsmede het antwoord van de voorzitter Mr Van Waeg. Het waren zakelijke betogen die van aard waren de juristen ten eerste te interesseren.

De heer Stafhouder Delvaux sprak dan zijn rede uit in de Franse taal. Ook deze rede is in het tegenwoordig nummer gepubliceerd.

Wij kunnen niet nalaten bijzonder de klemtoon te leggen op de merkwaardige passage van de rede van de heer Stafhouder waar hij de nagedachtenis opriep van onze betreunde confrater Mr. Edmond Van Dieren. De Stafhouder schetste van deze uitzonderlijke persoonlijkheid een merkwaardig portret en bracht hem

hulde voor zijn oprechtheid en zijn diep idealisme, die hem steeds geleid hebben in zijn hartstochtelijke strijd voor de Vlaamse herwording.

Deze rede, uitgesproken door de Stafhouder der Brusselse balie, die zelf van Waalse herkomst is, maakte op alle aanwezigen een diepe indruk en is zonder twijfel een mijlpaal in de evolutie van de mentaliteit der Brusselse balie in verband met de Vlaamse beweging.

Na de zitting had een fijne en gezellige receptie plaats ten huize van Mr Rapport, terwijl 's avonds de leden van het pleitgenootschap met hun gasten aanzaten aan een somptueus banket in het Hotel Plaza, voorgezeten door Mr. Winderickx, daar Mr Van Waeg, ten gevolge van een familierouw, belet was aanwezig te zijn. Talrijke tafelspeeches werden uitgesproken en er heerste een alleraangenaamste atmosfeer.

Het was voor het Vlaams Pleitgenootschap een mooie dag.

MEDEDELINGEN

Verbond van het Vlaams Overheidspersoneel.

Onderstaand schrijven werd door het Verbond van het Vlaams Overheidspersoneel toegezonden aan de Heer Eerste Minister Eyskens.

Mijnheer de Eerste Minister,

Naar we vernomen hebben, zou bij de Diensten van de Eerste Minister een nieuwe dienst worden opgericht: een kanselarijdiens. Aan het hoofd ervan zou een nog te benoemen directeur-generaal worden gesteld.

Geruchten doen de ronde als zou een ambtenaar van de franse taalrol gekozen worden om deze post te betrekken.

Wij kunnen moeilijk aan dergelijke geruchten geloof hechten daar zij rechtstreeks zouden indruisen tegen de herhaaldelijk gedane beloften om het schrijnende onevenwicht te verhelpen tussen de taalrollen der leidende ambtenaren in de schoot van de diensten van de Eerste Minister. Nu zich een gelegenheid voordoet, zou men deze niet benutten, maar integendeel het onevenwicht zou nog worden vergroot.

Wij menen het dan ook gepast, Mijnheer de Eerste Minister, nogmaals uw aandacht te vestigen op de toestand in uw diensten inzake taalrollen der leidende ambtenaren:

Algemeen Bestuur: Directeur-generaal: franse taalrol.

Dienst voor Studie en Economische Koördinatie: Directeur-generaal: franse taalrol.

Hoger Comité voor Toezicht: Directeur van Administratie: nederlandse taalrol.

Vast Wervingssekretariaat: Vaste Wervingssekretaris: nederlandse taalrol.

Van de 4 genoemde diensten komen alleen de 2 eerstgenoemde tussen in de uitwerking van de aan de Minister voorgelegde dossiers. Noch het Hoog Comité voor Toezicht, noch het Vast Wervingssekretariaat komen tussen in kwesties die slaan op de algemene politiek van het land.

Uit een verdere ontleding van de 2 eerstgenoemde

diensten blijkt dat de betrekkingen aan de top praktisch uitsluitend door franstaligen worden betrokken:

Dienst voor Studie en Economische Koördinatie: Directeur-generaal; 2 inspecteurs-generaal en 4 adviseurs, allen van de franse taalrol. Eerst dan volgt hiërarchisch gerangschikt een adviseur van de nederlandse taalrol.

Algemeen Bestuur: Directeur-generaal en inspecteur-generaal van de franse taalrol en 6 adviseurs van algemeen bestuur van de franse taalrol tegenover 2 van de nederlandse taalrol.

Indien de in omloop zijnde geruchten bewaarheid worden, zouden in de kanselarijdiensdienst de 3 hoogste betrekkingen aan ambtenaren van de franse taalrol te beurt vallen, nl. een Directeur-generaal, een adviseur met rang van inspecteur-generaal en een Juridisch adviseur eveneens met rang van inspecteur-generaal.

Is dat de aanpassing van onze instellingen aan de dualiteit van het land? Nochtans, Mijnheer de Eerste Minister, moet U beter dan wie ook op de hoogte zijn van de uiterst belangrijke rol die de diensten van de Eerste Minister te vervullen hebben in het algemeen beleid van het land.

Daarom dringen wij met klem aan op een betere vertegenwoordiging van het Vlaamse element in de schoot van uw diensten. Beloften in die zin werden ons helaas al te veel gedaan. Telkens het op benoemen aankwam visten de Vlaamse ambtenaren steeds achter het net en werd «het billijk evenwicht» brutaal over het hoofd gezien.

Nu een gelegenheid zich opnieuw voordoet, durven wij hopen, Mijnheer de Eerste Minister, eindelijk een Nederlandstalig Directeur-generaal in uw diensten benoemd te zien.

Wij rekenen het in elk geval tot onze heilige plicht, de publieke opinie van het land in alle objectiviteit voor te lichten.

Met de meeste hoogachting.

TIJDSCHRIFTEN

Tijdschrift voor sociaal recht en van de Arbeidsge-rechten, jrg. 1961 - n° 1:

François L., Essai de définition du louage de services domestiques. Son incidence sur les fonctions économiques de l'employeur.

Tijdschrift voor Notarissen, jrg. 1961 - n° 1:

Pr. Thuysbaert, Registratierecht. Schulderkenning en vestiging van zekerheden.

Sociaal economische wetgeving, jrg. 1960 - n° 12:

P. Borst, Lustrumjaar der p.b.o. — J. Peters, De Belgische wet tot invoering van een wekelijkse rustdag in nering en ambacht en de Nederlandse Winkelsluitingswet 1951. — Karl Schilling, Der Vertrag zur Grundung der Europäischen Wirtschaftsgemeinschaft und die staatlichen Handelsmonopolie.

Nederlands Juristenblad, jrg. 1961 - n° 7:

J. C. Van Oven, Lex specialis derogat legi generali. — Th. A. M. Van Der Horst, Dubbel salaris of voordelen van onjuist handelen? — A. Goedkoop, Georges Scelle en het internationaal recht. — J. Van Nes, Verkeersovertreding tegen verbalisanten. — W. Blackstone, Het arrest Medema Dassen en «verwijzingsperikelen». — J. H. Van Der Mæulen, Korte verjaaringstermijnen. — Samenloop en dubbele aansprakelijkheidsverzekering.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie, jrg. 1961 - n° 4664:

L. Lancée, Het bonusaandeel met of zonder art. 38a W.v.K. — S. Boas, Het wetsontwerp op de noodtestamenten.

Journal des Tribunaux, jrg. 1961 - n° 4309:

Ch. Van Reepinghen et P. Orianne, La procédure devant la Cour de Justice des Communautés européennes.

Répertoire Fiscal, jrg. 1960 - n° 11-12:

F. Bailleux, La tenue du tableau des réserves en cas de pertes.

Annales de Droit et de Sciences Politiques, jrg. 1960 - n° 4:

J. Dabin, La délimitation du concept de droit subjectif. — J. Masquelin, Les procédés de législation.

Revue de droit Intellectuel, jrg. 1960 - n° 11:

Arrêté royal de 6 juin 1960 relatif à l'exploitation des médicaments.

Recueil Dalloz, jrg. 1961 - n° 7:

G. Liet-Veaux, Comment sont imposées les servitudes de «cour communie».

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"